

A környezeti és természeti hatások vizsgálata

Útmutató az előterjesztések és miniszteri rendelet-tervezetek hatásvizsgálatához és módszertani segédlet az előterjesztések és miniszteri rendelet-tervezetek mellékleteként csatolandó hatásvizsgálati lap megfelelő kitöltéséhez

Készítette:

Bibók Zsuzsanna, VM

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZÉCHENYI TERV

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A Környezeti és természeti hatások vizsgálata

Összefoglaló

Minden emberi tevékenység valamilyen módon hatással van a környezetre, használja erőforrásait, szennyezőanyagokat bocsát a levegőbe, vízbe, talajba, hulladékokat eredményez, beavatkozik az ökológiai folyamatokba. A fejlődés csak a fenntarthatóság gondolatának figyelembe vételével nem okoz hosszú távon visszafordíthatatlan károkat földünkön.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata szerint: *„Fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg”*

A fenntartható fejlődés alapfeltétele a környezet magas szintű védelme.

Egy modern államban a jogi szabályozás jelentős mértékben meghatározza a társadalmi-gazdasági fejlődés kereteit. Jogszabályaink közvetlenül vagy közvetve hatással vannak a mindennapi tevékenységekre, ezen keresztül a környezet állapotára, a természet élő és élettelen elemeire, valamint azok kölcsönhatásban működő rendszerére.

Az elővigyázatosság és a megelőzés - mint a környezetvédelem legfontosabb alapelve - megköveteli, hogy a kormányzat által alkotott jogszabályok következményeként ne romoljon a természeti és épített környezet, a megtett intézkedések ne okozzanak kárt a környezeti elemekben, természeti értékekben és csak a szükséges mértékben eredményezzék a természeti erőforrások használatát. Annak érdekében, hogy a szabályozási elemek (törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet, kormányhatározat) a fenntarthatósági követelményekkel összhangban készüljenek, elengedhetetlen környezeti-természeti hatásaik előzetes vizsgálata.

Ahhoz, hogy vizsgálni tudjuk a hatásokat ismernünk kell az alapvető környezetvédelmi, természetvédelmi előírásokat, a leggyakrabban fellépő hatásokat.

A Környezetvédelmi törvény kimondja, hogy „Minden környezeti elemet önmagában, a többi környezeti elemmel alkotott egységben és az egymással való kölcsönhatás figyelembe vételével kell védeni.”

A föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet egy működő, szervezett egységet alkot, nem lehet csupán önmagában vizsgálni és kezelni az egyes környezeti elemekre gyakorolt hatásokat, mert előfordulhat, hogy a védelem során a környezet egy másik elemébe avatkozunk be kedvezőtlenül.

A környezet védelméről szóló törvény a környezetvédelemmel közvetlenül összefüggő jogszabályoknál, országos és regionális jelentőségű koncepcióknál jelenleg is kötelezővé teszi a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatát, értékelését és az eredmény vizsgálati elemzésben történő összefoglalását. A környezetre jelentős hatást gyakorló tervekre és

programokra külön jogszabály alapján kell környezeti vizsgálatot lefolytatni (stratégiai környezeti vizsgálat). Ez azonban nem elegendő, mert a környezetvédelemmel közvetlenül nem összefüggő jogszabályok (közlekedés, energetika, szociális szabályozás stb.) igen jelentős része közvetetten bár, de komoly hatással lehet a környezetre (pozitív vagy negatív irányban).

Egy jogszabály előzetes vizsgálatakor azt keressük, hogy közvetlenül, vagy közvetve befolyásolja-e a környezeti elemek (víz, levegő, talaj) állapotát, az intézkedés hatással van-e a hulladékképződésre és a környezeti zaj helyzetre, okozhat-e természetvédelmi problémát és a környezetminőség esetleges javulása, vagy romlása hogyan hat a lakosság egészségi állapotára.

Amennyiben semmilyen kapcsolatot nem találhatók, nem kell folytatni a vizsgálatot.

Amennyiben van környezeti hatás, értékelni kell, hogy a tervezett előírások, intézkedések mennyiben befolyásolják a környezet elemeinek és egészének állapotát (pl. az intézkedés, jogszabály bevezetése esetén másodlagos hatásként csökken/növekszik valamilyen szennyezőanyag kibocsátás). Amennyiben lehet, számszerűsíteni kell a hatás következtében fellépő költségeket.

Meg kell vizsgálni, hogy a tervezett intézkedések, szabályozás elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet, illetőleg az érintett lakosságot.

A fenntarthatóság igényének megszületése, előzmények

A fenntartható fejlődés fogalma

Minden emberi tevékenység valamilyen módon hatással van a környezetre, használja erőforrásait, szennyezőanyagokat bocsát a levegőbe, vízbe, talajba, hulladékokat eredményez, beavatkozik az ökológiai folyamatokba.

Az ember eleinte harmóniában élt környezetével, a populáció mérete és a tevékenységek minősége miatt a természeti környezet egyensúlya nem bomlott meg. A tudati fejlődés eredményeként azonban egyre szervezettebben, egyre fejlettebb eszközökkel és egyre nagyobb mennyiségben állította elő az élethez szükséges dolgokat, amivel együtt járt a környezet túlzott használata és szennyezése.

Az ipari forradalommal megindult hihetetlen méretű gazdasági fejlődés „mellékhatása” a környezet ugyanilyen ütemű kihasználása és szennyezése volt. A világ csak akkor eszmélt rá, hogy tenni kell valamit, amikor a XX. század közepén a fejlett országokat érintő nagy környezeti katasztrófák bekövetkeztek (1952. London: a városi szmog miatt kb. 6000 ember vesztette életét légzőszervi, szív és érrendszeri betegségekben; 1956. Minamata higanyszennyezés első dokumentált megbetegedése; 1967. Nagy Britannia partjainál elsüllyedt tankhajóból 117 ezer tonna olaj ömlött a tengerbe, amely nagyméretű hal és madárpusztulást okozott stb.).

1969-ben U Thant az ENSZ főtitkára az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának 17. ülésén felhívást intézett a világ közvéleményéhez: *„Az emberiség történelme során most először vagyunk tanúi egy olyan világméretű válság kibontakozásának, amely mind a fejlett, mind a*

fejlődő országokat érinti. Az emberi környezet válságáról van szó. Ha a jelenlegi irányzatok változatlanul továbbra is érvényesülnek, biztosra vehető, hogy veszélybe kerül az élet a földgolyónkon. Ezért sürgősen fel kell hívni a világ figyelmét ezekre a problémákra.”

Korábban fel nem tett kérdések fogalmazódtak meg: *Meddig folytatódhat a népesség növekedése a földön, mennyit képes eltartani? Fenntartható-e a „fejlődés”? Milyen hatások érik az élővilágot (embert is) a növekvő termelés miatt? Öngyilkos-e a civilizáció? Mit kell változtatnunk? Megváltozik-e az éghajlat? Ha igen, mi lesz ennek a következménye? A kérdések már magukban hordozták a nemzetközi együttműködés szükségességét.*

1972-ben Stockholmban rendezték meg az első környezetvédelmi ENSZ Konferenciát, amelyen 113 állam küldöttei vettek részt. 1984-ben a norvég miniszterelnök vezetésével létrejött az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottság, amely 1987-ben „Közös Jövőnk” címmel készített jelentésében elsőként határozta meg a Fenntartható fejlődés fogalmát. *„A fenntartható – harmonikus - fejlődés a fejlődés olyan formája, mely úgy elégíti ki a jelen igényeit, hogy nem fosztja meg a jövő generációját saját szükségletei kielégítésének lehetőségétől”.* A definíció igen fontos üzenete, hogy a fejlődés, az igények kielégítése szükséges ugyan, de az csak a környezeti, természeti „korlátok” figyelembe vételével lehetséges.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata (Tokió, 2000) még pontosabban fogalmaz: *„Fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg”* Ebből a fogalomból látható, hogy már nem a mindenáron történő fejlődésre, hanem a fenntarthatóságra került a hangsúly. A növekvő társadalmi szükségletek kielégítése (fejlődés) akkor fenntartható, ha összhangban van az adott társadalmi formával, gazdasági színvonallal és a környezet eltartó képességével.

A fenntartható fejlődés kapcsolata a környezetvédelmi, természetvédelmi szabályozással

Az egészséges társadalom törekszik a fenntarthatóságra. Formálja a társadalmi igényeket, nemcsak kielégíti a felmerülő szükségleteket. Védi a természet sokféleségét, az ökoszisztémák fennmaradását. Hatékonyan és elővigyázatosan használja a természeti erőforrásokat. Minden lehetséges eszközzel megelőzi vagy minimális szintre csökkenti a levegő, talaj, felszíni és felszín alatti víz terhelését, a tevékenységek során keletkező zaj mértékét és az újra nem hasznosítható hulladék mennyiségét.

Ma már a jogi szabályozás a holisztikus elven alapul. Eszerint a természeti értékek olyan összehangolt rendszereket alkotnak, amelyek önmagukban nem őrizhetőek meg, hanem csak teljes működőképes rendszerek formájában tarthatóak fenn. A természetvédelmet ezért nem lehet csak védett objektumokra korlátozni. Egész rendszereket, a hozzájuk tartozó védőövezettel, pufferzónákkal, indokolt esetben egész természeti tájakat, azok ökológiai potenciáljával együtt kell megóvni.

Egy modern államban a jogi szabályozás jelentős mértékben meghatározza a társadalmi-gazdasági fejlődés kereteit. Jogsabályaink közvetlenül vagy közvetve hatással vannak a

mindennapi tevékenységekre, ezen keresztül a környezet állapotára, a természet élő és élettelen elemeire, valamint azok kölcsönhatásban működő rendszerére. Annak érdekében, hogy a szabályozási elemek (törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet, kormányhatározat) a fenntarthatósági követelményekkel összhangban készüljenek, elengedhetetlen környezeti-természeti hatásaik előzetes vizsgálata.

A környezeti és természeti hatások vizsgálatának elméleti háttere

A környezetvédelem, természetvédelem célja

A környezet egy folyamatos változásban lévő rendszer, melynek fogalmát a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban Környezetvédelmi törvény) a következőképpen határozza meg: *A környezet a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet (környezeti elemek), azok rendszerei, folyamatai és szerkezete.*

A környezet és természet védelme az a társadalmi tevékenység, amelynek célja:

- a környezet igénybevétele, terhelése és szennyezése csökkentése, károsodásának megelőzése, a károk mérséklése vagy elhárítása, a károsodott környezet helyreállítása;
- az emberi egészség védelme; az életminőség környezeti feltételeinek javítása;
- a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének védelme, megismerésének és fenntartható használatának illetve helyreállításának elősegítése;
- a természeti erőforrásokkal való ésszerű takarékos és az erőforrások megújulását biztosító gazdálkodás; és a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítése.

A környezet védelmének általános szabályaira a Környezetvédelmi törvény rendelkezései az irányadóak, a természet és táj védelmének szabályait a természet védelméről szóló önálló törvény (1996. évi LIII. törvény) tartalmazza az élővilág változatossága, élőhelyeinek megőrzése, a tudományos, kulturális vagy esztétikai értékkel bíró területek, képződmények, létesítmények megőrzése és helyreállítása érdekében.

A környezetvédelem és a természetvédelem alapelvei

Az elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás alapelve

A megelőzés alapelve szolgálja leginkább a környezet és természet védelmét. Minden a környezet változásával, igénybevétele vagy terhelésevel járó tevékenységet (környezethasználat) úgy kell megszervezni és folytatni, hogy a lehető legkisebb mértékű változással, környezetterheléssel és igénybevételel járjon, megelőzze a környezetszennyezést és kizárja a környezetkárosodást (a környezetben bekövetkező jelentős kedvezőtlen változást).

- A környezet - beleértve a természet - védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, a gazdasági, terület- és településfejlesztési, rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.
- A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a hulladékkezelés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újrafelhasználására törekedve kell végezni.

A fentiekén túl mindenkinek kötelessége közreműködni a természeti értékeket és területeket érintő veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében. A természeti értékek és területek csak olyan mértékben vehetők igénybe, csak olyan mértékben hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége és a biológiai sokféleség fennmaradjon. A környezethasználó köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környeztkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.

A természet igénybevételével járó tevékenységek egyrészt a meg nem újítható természeti erőforrásokat érintik, amelyek használata során a takarékoság és a védelem kell, hogy jellemző legyen. A megújuló természeti erőforrásokat pedig csak olyan mértékben szabad felhasználni, hogy azok tartósan rendelkezésre álljanak, megújuló és önfenntartó képességük ne kerüljön veszélybe. Így a természeti értékekre és területekre vonatkozó jogi szabályozó eszközöknek elsősorban a megelőzésre kell irányulniuk. Ezen szabályozó eszközök között találunk hagyományos, a közigazgatásra jellemző szabályozó eszközöket (engedély, szakhatósági hozzájárulás), valamint kifejezetten a természeti értékek megőrzésére irányuló speciális, a hatékonyabb védelem irányába mutató jogi eszközöket (pl. természeti állapotfelmérés, Natura hatásbecslés).

A felelősség alapelve

A környezethasználó felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a felelősségbe bele tartozik a megelőzés, elővigyázatosság elvének betartása is, tehát elsősorban a megelőzésre kell ügyelni. Ezek mellett a környezet változásával, igénybevételével vagy terhelésével járó bármilyen cselekvés környezeti következményeit az előidézőnek kell vállalnia, beleértve a felmerülő költségeket is („szennyező fizet” elv).

A felelősség alapelvének jogszabályi eszközökkel való biztosításának egyik legalkalmasabb módszere az integráció, azaz a környezeti-, illetve természeti értékek védelmére vonatkozó szabályok más szakterületi szabályokba való beépítése, horizontális jogalkotás.

Az együttműködés alapelve

Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezetek, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei, valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi, természetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

A környezetvédelmi érdekek határon túli érvényesítésében nagy szerepe van a nemzetközi környezetvédelmi, természetvédelmi egyezményeknek és más, a környezetvédelemmel és természetvédelemmel összefüggő együttműködési, tájékoztatási, segítségnyújtási szerződésnek, megállapodásnak, különösen a szomszédos országokkal való kapcsolatban.

Nemzetközi szerződés hiányában is figyelemmel kell lenni más államok környezeti és természetvédelmi érdekeire, törekedni kell az országhatárokon áttérjedő környezetterhelés, környezetveszélyeztetés csökkentésére, a környezetszennyezés és a környezet vagy természetkárosítás megelőzésére.

A hatóságok közötti együttműködés egyik tipikus példája a szakhatósági rendszer hatékony működtetése, amely alapján nincs szükség önálló környezet- és természetvédelmi eljárás lefolytatására, hanem a meglévő eljáráson belül szakhatóságként érvényesíti a szakterület előírásait.

A tájékozódás, tájékoztatás és nyilvánosság alapelve

A környezet és természet védelme közügy. Egy jól működő társadalom kiemelt feladatának tekinti állampolgárai részére az egészséges települési környezet, az esztétikus, természeti értékekben és fajokban gazdag, sokszínű természeti környezet biztosítását. Ehhez azonban minden szinten meg kell tenni a szükséges lépéseket.

- A Kormány kialakítja a megfelelő jogszabályi környezetet, biztosítja, hogy az összes szabályozási elem a környezeti, természetvédelmi szempontok figyelembe vételével készüljön. Szakpolitikáinak, stratégiáinak alapvető követelménye a fenntarthatóság.
- Az Önkormányzatoknak a helyi szabályozási környezet kialakításában van kiemelkedő felelőssége, a hatáskörükbe tartozó rendeletek megalkotása nélkül ugyanis nem tudnak megfelelően érvényesülni a környezetvédelmi, természetvédelmi követelmények (pl. avar és kerti hulladék szabályozása, helyi jelentőségű védett természeti területek kijelölése és fenntartása stb.).
- A hatóságok (kormányzati, önkormányzati) biztosítják a jogszabályokban foglalt előírások betartását.
- A gazdálkodó szervezeteknek (ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás) kötelességük a jogszabályban meghatározott környezetvédelmi előírások betartása, tevékenységük ennek megfelelő működtetése.
- Végül, de nem utolsó sorban az állampolgároknak is a környezet és a természet védelmének figyelembe vételével kell(ene) megszervezni életüket, mindennapi tevékenységüket. Mára eljutottunk oda, hogy a települési környezetvédelmi problémák nagyjából a lakossági tevékenységből származnak [energetikailag pazarló, korszerűtlen lakások, korszerűtlen és nagy szennyezést okozó fűtőberendezések, nagy mennyiségű lakossági hulladék (eldobható termékek világa), fajlagosan nagy szennyezést okozó egyéni közlekedés stb.]

Az előbbi kötelezettségek, feladatok teljesítéséhez elengedhetetlen, hogy a társadalom ismerje a környezet és az egészség lényeges összefüggéseit, tisztában legyen a környezetkárosító tevékenységek szerepével és megértse a környezet és természet

védelmének fontosságát. Ezért mindenkinek joga van a környezeti információkat - mint közérdekű adatokat - megismerni.

Az állam mérő és megfigyelő hálózatok működtetésével vizsgálja a környezet állapotát, felméri a környezet állapotának emberi egészségre gyakorolt hatásait. Az így nyert környezeti információk - jogszabályban meghatározott módon - mindenki számára hozzáférhetőek.

Az állam nyomon követi a kibocsátásokat is és a környezet terhelésével kapcsolatos adatok szintén nyilvánosak. A környezethasználó is köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni.

A környezetvédelem és a természetvédelem alapelveinek kapcsolata a jogszabályok hatásvizsgálatával

A jogszabályok környezeti, természeti hatásvizsgálatai kötelezettsége kapcsolódik:

- ***a megelőzés alapelvehez, mert már a szabályozás szintjén érvényesülhetnek a környezetvédelmi érdekek;***
- ***az együttműködés alapelvehez, mert a nem környezetvédelmi tárgyú jogszabály alkotójának is kötelezettsége a környezeti, természeti szempontok vizsgálata, így együttműködés a társtárcákkal;***
- ***a felelősség alapelvehez, mert a jogalkotó felelőssége a környezeti, természeti hatások feltárása, és a hatások minimalizálásának megfelelő tartalmú jogalkotás.***

Hatásvizsgálat

A környezet és természet védelme szempontjából vizsgálandó környezeti elemek, és azok veszélyeztető tényezői

A Környezetvédelmi törvény kimondja, hogy „Minden környezeti elemet önmagában, a többi környezeti elemmel alkotott egységben és az egymással való kölcsönhatás figyelembe vételével kell védeni.”

A föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet egy működő, szervezett egységet alkot, nem lehet csupán önmagában vizsgálni és kezelni az egyes környezeti elemekre gyakorolt hatásokat, mert előfordulhat, hogy a védelem során a környezet egy másik elemébe avatkozunk be kedvezőtlenül. Erre példa lehet a nem megfelelő körülmények közötti hulladékégetés. Ekkor a hulladék kérdést ugyan megoldjuk, azonban egy, az emberi egészséget jelentősen károsító légszennyezést okozunk.

A védelem kiterjed a környezeti elemek minőségén túl a mennyiségére is. Tehát egy túlzott igénybevétellel járó beavatkozás éppen olyan problémát jelent, mint egy szennyezést okozó tevékenység, hiszen ezzel felborul a környezeti rendszer egyensúlya.

Ki kell emelni a környezeti elemeken belüli arányok és folyamatok védelmének fontosságát, amely a környezeti rendszer működőképességének megóvását szolgálja.

A föld védelme

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira.

A talaj termőképessége, szerkezete, víz és levegőháztartása valamint élővilága egyaránt védendő.

Nem folytatható olyan tevékenység, amely a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait károsan befolyásolja, szennyezi. Ennek érdekében igénybevételi és terhelési határértékeket határoznak meg a hatóságok.

A víz védelme

A víz védelme kiterjed a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére [kémiai (pl. szennyezettség) és fizikai (pl. hőmérséklet) állapot] és mennyiségére, a felszíni vizek medrére és partjára, a víztartó képződményekre és azok fedőrétegeire.

A vizek természetes hozamát, lefolyását, áramlási viszonyait, medrét és partját csak a vízparti élővilág rendszerének megzavarása és a környezeti célkitűzések veszélyeztetése nélkül lehet megváltoztatni.

A víz alapvető életfeltétel és korlátozottan előforduló erőforrás. Kitermelésének és használatának feltételeit vízkészlettípusonként a területi adottságoknak megfelelően kell megállapítani. A víz használatának szigorú korlátja az igénybevételi határérték.

Jogszabály és hatósági határozat vízvédelmi szempontból megkülönböztetett védelem alatt álló területeket jelölhet ki, ide tartoznak:

- az ivóvíz ellátást biztosító, az ásvány- és gyógyvízszolgáltatást szolgáló, a természet védelme szempontjából jelentős, az üdülési, sportolási és terápiás hasznosításra tervezett vízkészletek;
- a gazdasági szempontból fontos vízi fajok védelmére szolgáló területek továbbá a vízi, vízközei és a felszín alatti víztől jelentősen függő szárazföldi élőhelyek;
- települési szennyvizek tisztítás utáni bebocsátása vagy mezőgazdasági nitrát szennyezés szempontjából érzékeny területek.

A vizek állapotára vonatkozó környezeti célkitűzések:

- a felszíni és felszín alatti vizek állapota ne romoljon;
- a felszíni és felszín alatti vizek jó állapota a környezeti követelmények teljesítésével megvalósuljon;
- a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon;
- a vízi és víztől függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek fennmaradjanak;
- a vizek hasznosíthatóságát biztosító mennyiségi és minőségi körülmények ne romoljanak.

A levegő védelme

A levegő védelme kiterjed a légkör egészére, annak folyamataira és összetételére.

A levegőt védeni kell az olyan mértékű terheléstől, amely minőségének romlását, vagy közvetítésén keresztül más környezeti elem minőségének romlását okozza.

Minden tevékenységet, létesítményt úgy kell tervezni, megvalósítani és működtetni, terméket előállítani és használni, hogy a lehető legkisebb levegőterhelés lépjen fel.

A levegővédelem célja, hogy az ország teljes területén a levegő terheltségi szintje ne legyen magasabb, mint a jogszabályban rögzített határértékek (megfelelő levegőminőség). Ahol jelenleg alacsony a terheltségi szint, ennek a jó levegőminőségnek a megtartása a cél.

Az élővilág védelme

Az élővilág védelme valamennyi élő szervezetre, azok életközösségeire és élőhelyeire terjed ki. Az ökológiai rendszerek természetes folyamatainak, arányainak megtartását és működőképességét a védelemnek biztosítani kell.

Az élővilág igénybevétele csak olyan módon és mértékben történhet, amely az életközösségek természetes folyamatait és viszonyait, a biológiai sokféleséget nem károsítja. Ennek biztosítására jogszabály vagy hatósági határozat igénybevételei határértéket állapít meg.

A táj védelme

A táj a földfelszín térben lehatárolható, jellegzetes felépítésű és sajátosságú része, a rá jellemző természeti értékekkel, természeti rendszerekkel és az emberi kultúra jellegzetességeivel együtt, ahol kölcsönhatásban található a természeti erők és az ember által létrehozott környezeti elemek.

A tájvédelem célja:

- a tájak természetes és természetközeli állapotának megőrzése
- és a tájak esztétikai adottságait és jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásának biztosítása.

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény, az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Az épített környezet védelme

Az épített környezet védelme kiterjed a településekre, az egyedi építményekre és műszaki létesítményekre.

A települések területén a környezet terhelhetősége és a településrészek rendeltetése alapján a rendezési tervben övezeteket kell meghatározni.

Az egyes övezetekben csak olyan tevékenység folytatható, amely körül kijelölhető a környezetterhelés alapján külön jogszabályban meghatározott védőtávolság, védőterület.

A területfejlesztési koncepciókban, a területrendezési és településszerkezeti tervek elkészítése során a bennük foglalt elképzelések várható környezeti hatásait is fel kell tární és értékelni kell.

Hulladékok

A hulladékok környezetre gyakorolt hatásai elleni védelem kiterjed

- mindazon anyagokra, termékekre, amelyeket tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem tud, vagy nem kíván felhasználni (beleértve a csomagolóanyagokat is);
- bármely tevékenység, során keletkező termékként nem használható anyagokra;

A környezethasználó köteles a hulladék hasznosításáról vagy ártalmatlanításáról gondoskodni.

Környezeti zaj- és rezgés elleni védelem

A környezeti zaj- és rezgés elleni védelem kiterjed minden olyan mesterségesen keltett energiakibocsátásra, amely kellemetlen, zavaró, veszélyeztető vagy káros hang- és/vagy rezgésterhelést okoznak.

A zaj- és rezgés elleni védelem célja műszaki módszerekkel biztosítani

- a zaj- és rezgésforrások zajkibocsátásának és rezgésgerjesztésének csökkentését;
- a zaj- és rezgésterhelés növekedésének mérséklését vagy megakadályozását
- a tartósan határérték felett terhelt környezet utólagos védelmét.

Sugárzások elleni védelem

A sugárzások környezetre gyakorolt káros hatásai elleni védelem kiterjed a mesterségesen keltett és természetes ionizáló, nem ionizáló és hőszugárzásokra.

A környezetvédelmi követelmények érvényesítése a jogszabályi környezet kialakítása során

A környezeti, természeti szempontokra már a jogszabályalkotás során figyelemmel kell lenni. A közvetlen környezetvédelmi, természetvédelmi szabályozás célja a kedvezőtlen környezeti hatások megelőzése, mérséklése, megszüntetése, így az ide tartozó jogszabályoknak biztosan van környezeti, természeti hatásuk.

Közvetlen környezetvédelmi szabályozás részei többek között

- a környezeti elemek mennyiségi és minőségi célállapotának meghatározása
- a tevékenységek végzésének szabályozása
- kibocsátások, környezeti terhelések szabályozása
- környezeti elemek igénybevételének szabályozása
- természeti erőforrások használatának szabályozása

A közvetlen környezetvédelmi szabályozás azonban nem elegendő környezetünk komplex védelméhez. A környezetre, természetre közvetetten hatást gyakorló szabályozási elemekben a környezeti érdekek érvényesítése éppen olyan fontos.

Az országos jelentőségű, különböző időtávú szektorpolitikákban, stratégiákban a környezeti, természeti szempontok megjelenítése alapvető szempont kell legyen.

A legfontosabb érintett szektorok az energia-, a közlekedési- és az agrárszektor. Az ezekkel kapcsolatos szabályozási elemek nagy valószínűséggel hatással vannak/lehetnek a környezetre, természetre.

A fentiekén kívül közvetetten igen sok szabályozás hatást gyakorolhat a környezet, természet állapotára, ezen keresztül az emberi egészségre. Ilyenek lehetnek egyes adószabályok, díjról szóló szabályok, pénzügyi ösztönző/korlátozó szabályok. Ezek alkalmazása eredményezheti, hogy egy környezetre kedvezőbb tevékenység kerüljön előtérbe egy kedvezőtlenebb helyett vagy fordítva. Ezért az ilyen szabályok megalkotásánál is mérlegelni kell az esetlegesen felmerülő környezetvédelmi előnyöket/hátrányokat.

Mikor kell részletesen vizsgálni egy jogszabály környezetre gyakorolt hatásait?

Stratégiai Környezeti Vizsgálat (továbbiakban SKV)

Jogszabály vagy országgyűlési, kormány- illetve helyi önkormányzati határozat előírása alapján készített, a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek, programokra és módosításaikra, környezeti értékelést magába foglaló környezeti vizsgálatot („stratégiai környezeti vizsgálat”) kell lefolytatni. A környezeti vizsgálat részletes tartalmát külön jogszabály [2/2005.(I.11.) kormányrendelet, továbbiakban SKV rendelet] rögzíti.

A környezetre jelentős hatást gyakorló tervek, programok:

- Területi tervek [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés]
- A település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv [1997. évi LXXVIII. tv. 7. § (3) bekezdés *b*) és *c*) pontja]
- Nemzeti Fejlesztési Terv [1260/99/EK tanácsi rendelet 9. cikk *b*) pontja szerint]
- A Nemzeti Fejlesztési Terv operatív programjai [1260/99/EK tanácsi rendelet 9. cikk *f*) pontja szerint]
- Országos, területi, megyei, helyi hulladékgazdálkodási terv, kistérségek közös helyi hulladékgazdálkodási terve (2000. évi XLIII. tv. 33-38. §)
- Agrárpolitika középtávú terve (1997. évi CXIV. tv. 2. §)
- Vízgazdálkodás országos koncepciója és a nemzeti programok (1995. évi LVII. tv. 2. §)
- Vízyűjtő gazdálkodási terv [1995. évi LIII. tv. 18. § (7) bekezdés]
- Országos, helyi közúthálózat fejlesztési terv [30/1988. (IV. 21.) MT rend. 5. §]

A környezetre *várhatóan* jelentős hatást gyakoroló programok:

- a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás, energetika, ipar, szállítás, közlekedés, hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, elektronikus hírközlés, idegenforgalom, regionális fejlesztés számára készülő tervek és programok, amelyek keretét szabnak környezeti hatásvizsgálat köteles vagy egységes környezethasználati

engedély köteles tevékenységek vagy létesítmények hatósági engedélyezése számára;

- azok a tervek, programok, amelyek megvalósítása Natura 2000 területre káros hatással lehet.

Azok a tervek, programok, amelyeknél a környezeti vizsgálat szükségessége egyedileg dönthető el, a várható környezeti hatásuk mérlegelése alapján (Függelék 1)

- a település egy részére készülő szabályozási terv, illetve helyi építési szabályzat, továbbá olyan más, a terv, illetve program, amely helyi szinten kis terület használatát határozza meg;
- a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek vagy programok kisebb módosítása;
- az olyan egyéb terv, illetve program, amely környezethasználatot jelentő tevékenységek vagy létesítmények jövőbeli hatósági engedélyezése számára szab keretet.

Vizsgálati elemzés

A Környezetvédelmi törvény 43.§ (1) szerint „A környezetvédelemmel összefüggő törvényjavaslat és más jogszabály, valamint országos és regionális jelentőségű koncepciók előkészítője... köteles az intézkedés környezetre gyakorolt hatásait vizsgálni és értékelni, és azt vizsgálati elemzésben összefoglalni.”

Környezetvédelemmel összefüggő jogszabály az a törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet illetve döntés, amely a környezeti elemekre, a környezet minőségére vagy a környezettel összefüggésben az emberi egészségre hatást gyakorol, vagy a természetbe, tájba való beavatkozást jelent.

A környezetvédelemmel összefüggő gazdasági szabályozó eszközök (vám-, adó- és illetékszabályok stb.) bevezetésére, módosítására irányuló szabályozások esetén a vizsgálati elemzést minden esetben el kell végezni.

A 24/2011.(VIII.9.)KIM rendelet (továbbiakban jogszabály-hatásvizsgálati rendelet) szerinti előzetes és utólagos jogszabály hatásvizsgálat eredményét a hatásvizsgálati lapon kell rögzíteni. Amennyiben külön jogszabálynak megfelelő tartalmú környezeti értékelést magába foglaló környezeti vizsgálat (SKV, környezetre jelentős hatást gyakorló tervek és programok esetén) vagy vizsgálati elemzés (környezetvédelemmel összefüggő jogszabályok) készül, a hatásvizsgálati lapon ennek eredményét kell megjeleníteni, és a dokumentáció a jogszabály hatásvizsgálat mellékletét képezi.

A környezetre jelentős hatást gyakorló tervek és programok esetén készítendő SKV folyamata:

A környezeti vizsgálat a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része, a környezeti értékelés a terv-, illetve programdokumentáció önálló része, illetve munkarésze. A tervek, programok kidolgozását, egyeztetését és elfogadását az SKV rendeletben foglaltak figyelembevételével kell elvégezni.

Az első lépés a környezeti értékelés elkészítése, amelynek tartalmi követelményeit a SKV rendeletben meghatározott környezetvédelemért felelős szervek (Függelék 2) véleményét figyelembe véve a kidolgozó határozza meg.

A vélemények kikérésekor a kidolgozó tájékoztatja a környezetvédelemért felelős szerveket a terv, illetve program címéről, típusáról, tartalmáról, a tervezési területről, a terv, illetve program céljáról, módosítás esetén a módosítás lényegéről és az eredeti tervhez, illetve programhoz mért jelentőségéről. Megadja a környezeti szempontból az illetékes hatóságot érintő lényeges információkat, bemutatja a jelenlegi helyzetet és a fejlesztési irányokat, és előzetesen jelzi, hogy előreláthatóan a terv, illetve program megvalósítása okozhat-e országhatáron áterjedő jelentős, káros környezeti hatásokat.

Amennyiben a terv vagy program a Natura 2000 területekre várhatóan jelentős hatást gyakorol, akkor az SKV részeként Natura hatásbecslést is kell készíteni a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (5) a) pontja alapján.

A tematikát az SKV rendelet mellékletében szereplő általános tartalmi követelmények (Függelék 3) alapján a környezetvédelemért felelős szervek beérkezett észrevételeinek figyelembe vételével kell elkészíteni.

Ha a tematikáról a kidolgozó véleménye eltér a környezet védelméért felelős szervek véleményétől, a kidolgozó végleges döntését megelőzően az indokok tisztázása érdekében megbeszélést tart az érintett szervekkel.

A kidolgozó a környezeti értékelés tematikáját, ütemezését, a nyilvánosság tájékoztatásának tervezett módját a környezet védelméért felelős érintett szerveknek megküldi, és nyilvánosságra is hozza.

A tájékoztatás módjának megtervezéséhez - az országhatáron várhatóan áterjedő jelentős káros környezeti hatásokra is figyelemmel - a kidolgozó meghatározza az érintettek körét (érintett nyilvánosság).

A környezeti értékelés egyes részeit - a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – a megfelelő szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.

A környezeti értékelés kidolgozásához felhasználható minden rendelkezésre álló, az adott terv, illetve program környezeti hatásaira vonatkozó korábbi vagy folyamatban lévő tervezési, illetve programalkotási munkákból származó, valamint más uniós jogi aktus végrehajtása során keletkezett információ is.

A terv, illetve program egyeztetési dokumentációját a környezeti értékeléssel együtt meg kell küldeni a környezet védelméért felelős szerveknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak. Evvel párhuzamosan nyilvánosságra kell hozni a terv, illetve program célját, a releváns és rendelkezésre álló környezeti információkat, valamint azok megismerhetőségét

és a környezeti értékelést is tartalmazó egyeztetési dokumentáció elérhetőségét, meghatározva, hogy milyen módon és milyen időpontig tehető észrevétel.

A vélemények és az észrevételek megadására a véleménykérés kézhezvétele vagy nyilvánosságra hozatala időpontjától számítva legalább 30 napos határidőt kell biztosítani. A kidolgozó az általa megadott határidőre beérkezett véleményeket és észrevételeket veszi figyelembe.

A nyilvánosságra hozatal, ha a terv, illetve program kidolgozását előíró jogszabály vagy határozat erről nem rendelkezik, legalább egy országos napi vagy helyi lapban való tájékoztatással történik. Ha az érintett nyilvánosság csak egy településrészt korlátozódik, ott elégséges a helyben szokásos nyilvánosságra hozatal is. Ha a kidolgozónak van honlapja, a tájékoztatást azon is nyilvánosságra kell hozni.

A kidolgozónak a terv, illetve program tervezetét a környezeti értékeléssel, valamint legalább a környezeti vizsgálat során kapott vélemények és észrevételek összegzésével együtt kell benyújtania az elfogadó közigazgatási szerv, illetőleg ha az elfogadó az Országgyűlés, akkor a Kormány elé.

A tervnek, illetve programnak tartalmaznia kell a megvalósításából eredő jelentős környezeti hatások monitorozására vonatkozó intézkedéseket is. A monitorozáshoz a meglévő észlelő-, mérő-, megfigyelőhálózat, rendszer felhasználható.

A terv, illetve program elfogadása után az elfogadó közigazgatási szerv, illetőleg országgyűlési elfogadása esetén a terv, illetve program tervezetét a Kormány elé terjesztő közigazgatási szerv biztosítja a tervhez, illetve programhoz való nyilvános hozzáférést és összefoglaló ismertetőt készít a terv, illetve program elfogadásáról, az elfogadás indokairól, a környezeti szempontok, a környezeti értékelés, a megkapott vélemények és észrevételek figyelembevételéről, a monitorozási intézkedésekről.

Az összefoglaló ismertetőt meg kell küldeni a környezeti vizsgálatba bevont környezet védelméért felelős szervezeteknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak.

A környezetvédelemmel összefüggő jogszabályok környezetre gyakorolt hatásairól készített vizsgálati elemzés tartalma

Az SKV rendelet hatálya alá nem tartozó környezetvédelemmel összefüggő jogszabályok környezeti vizsgálata, a vizsgálati elemzés tartalma

Meg kell vizsgálni, hogy a tervezett előírások, intézkedések mennyiben befolyásolják, javítják vagy rontják a környezet állapotát.

Részletesen vizsgálni kell az egyes környezeti elemekre gyakorolt közvetlen hatásokat (pl. terhelések csökkenése miatt javul valamelyik környezeti elem állapota) és közvetett hatásokat (pl. az előírás következtében módosul egy tevékenység energiahasználata, ennek következtében kisebb vagy nagyobb lesz a környezeti terhelés, ezáltal javul, vagy romlik a

környezet állapota). Amennyiben lehet ezeknek a hatásoknak a költségvetési kihatásait számszerűsíteni kell.

Fel kell mérni, hogy a tervezett intézkedések elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet, illetőleg a lakosságot. Egy fejlesztés elmaradása a környezeti haszon elmaradásával is járhat, amely bizonyos esetekben magasabb lehet, mint a fejlesztés költsége.

Fontos szempont annak áttekintése, hogy a hazai feltételek mennyiben adottak a tervezett intézkedések bevezetéséhez. Az intézkedésre való felkészületlenség miatt nem jelentkezik-e környezeti probléma.

Azt is vizsgálni kell, hogy a közigazgatási szervek mennyiben felkészültek a tervezett intézkedések végrehajtására.

A jogszabályok összhangja alapvetően fontos egy új szabályozási elem bevezetésénél. Ezért a hatályos környezeti szabályozás, államigazgatási eljárásrend, szervezeti felépítés és finanszírozási lehetőségek ismeretében meg kell nézni, hogy a tervezett intézkedések megvalósításához az állami, pénzügyi, szervezeti és eljárási feltételek rendelkezésre állnak-e.

Egy új javaslatnál környezeti szempontból azt is elemezni kell, hogy az adott cél elérését más országokban milyen módon, milyen intézkedésekkel érik el és a javasolt intézkedés mennyiben jelent eltérést a nemzetközileg általánosan elfogadott megoldásoktól. Így a döntéshozók láthatják a javaslat hatékonyságát is.

A vizsgálati elemzést a döntésre jogosult szervhez történő benyújtás előtt véleménynyilvánítás céljából meg kell küldeni az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak.

Jogszabályok környezeti-természeti hatásvizsgálatának folyamata

1. lépés annak eldöntése, hogy a jogszabály az SKV rendelet alapján környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervet, programot tartalmaz-e, illetve el kell dönteni, hogy Natura 2000 területekre jelentős hatást gyakorol-e.

Amennyiben a válasz igen, az SKV rendeletnek megfelelően kell eljárni, és a hatásvizsgálati lap megfelelő dobozába a környezeti értékelés, illetve érintettség esetén a Natura hatásbecslés (Függelék 4.) eredményeit kell feltüntetni. A környezetvédelmi értékelés a terv-, illetve programdokumentáció önálló része, illetve munkarésze. Ebben az esetben - az SKV rendeletnek megfelelően - a környezeti vizsgálatot erre - a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján - a megfelelő szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.

2. lépés Ha a jogszabály nem tartozik az SKV rendelet hatálya alá azt kell eldönteni, hogy környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak minősül-e (törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet illetve döntés, amely a környezeti elemekre, a környezet minőségére vagy a környezettel összefüggésben az emberi egészségre előírásaival, intézkedéseivel

közvetlenül hatást gyakorol). Idetartozhatnak többek között a környezetvédelmi, természetvédelmi szabályozás jogszabályai, a jelentős környezeti hatással járó szektorok (energetika, közlekedés, mezőgazdaság) egyes jogszabályai, a környezetvédelemmel összefüggő gazdasági szabályozó eszközöket meghatározó jogszabályok.

Amennyiben a válasz igen, a Környezetvédelmi törvény szerinti részletes vizsgálati elemzést kell elkészíteni és ennek összefoglalóját kell a hatásvizsgálati lap környezet és természeti hatások sorába beilleszteni. A vizsgálati elemzés anyaga a hatásvizsgálat mellékletét képezi. Amennyiben lehetőség van rá, a vizsgálati elemzés elkészítésébe is célszerű környezetvédelmi szakértőt bevonni.

3. lépés Ha a jogszabály nem tekinthető környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak, a jogszabály-hatásvizsgálati rendelet szerint akkor is vizsgálni kell az esetleges környezeti és természeti hatásait. A szabályozás által kiváltott társadalmi, gazdasági folyamatok olyan befektetői, termelői, fogyasztói magatartást idézhetnek elő vagy ösztönözhetnek, olyan tendenciákat erősíthetnek, amelyek közvetett módon környezetvédelmi következménnyel járhatnak. A legtöbb esetben ki lehet mutatni bizonyos környezeti hatásokat, de természetesen sokszor ezek a döntés szempontjából nem relevánsak.

3. a) A jogszabály alkotója a következő kérdések alapján állapíthatja meg, hogy a tervezett intézkedésnek, előírásnak van-e mérhető környezeti természeti hatása:

- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye bármelyik környezeti elem (a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet) minőségét, mennyiségi mutatóit?
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a természeti erőforrások igénybevétele, használatának helyét?
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a környezeti elemek rendszereit, folyamatait vagy szerkezetét?
- A szabályozás, vagy a szabályozás következménye befolyással van-e a hulladék képződésre, a keletkezett hulladék minőségére, mennyiségére?
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a települések zaj állapotát, rezgés terhelését?
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti értéket (jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány)?
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti területet (jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított -kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő- földterület)?
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e Natura 2000 területet (külön jogszabályban kijelölt európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)?
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e természeti értékek, területek és a táj állapotára, érinti-e a táj eltartó képességéhez alkalmazkodó helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományokat?

- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a természeti rendszerek folyamataira, a biológiai sokféleségre?
- A szabályozás, vagy annak következménye előnyben részesít-e olyan beruházásokat, fejlesztési irányokat, amelyek további környezetterhelő vagy igénybe vevő fejlesztéseket vonzanak?
- A szabályozás, vagy annak következménye eredményezi-e a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól eltérő fenntartását vagy létrehozását?
- A szabályozás, vagy annak következménye érinti-e a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeit, feltételeit.
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a környezet állapotának romlása miatt az emberi egészségre?

A kérdések megválaszolásához szükséges ismerni a környezetvédelmi, természetvédelmi jogszabályokat, előírásokat (Függelék 5)

Ha az összes kérdésre „nem jellemző” típusú válasz adható, akkor a jogszabálynak nincs számottevő hatása a környezetre és a természetre, így nem kell tovább vizsgálni.

3. b) Amennyiben a fenti kérdések közül néhányra igen a válasz, a vizsgálatot tovább kell folytatni az alábbi kérdések megválaszolásával:

- Hogyan és milyen mértékben befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye az egyes környezeti elemek (a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet) minőségét, mennyiségi mutatóit? Pl.: Csökken/növekszik a szennyezőanyag kibocsátás és ezért javul/romlik az adott környezeti elem minősége.
- Hogyan befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a természeti erőforrások igénybevételét, használatának helyét? Pl.: a természeti erőforrások igénybevétele csökken/növekszik; a helyi természeti erőforrások felhasználására nagyjából helyben/más területen kerül sor.
- Hogyan befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a környezeti elemek rendszereit, folyamatait vagy szerkezetét? Pl.: Javul/romlik a természetes víz minősége, amely hatással van a vízi élő rendszerekre.
- Hogyan és milyen mértékben befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a hulladék képződését, a keletkezett hulladék minőségét, mennyiségét? Pl.: A jogszabály előírásai miatt csökken/növekszik a keletkező hulladék mennyisége, amelynek ártalmatlanítása költségként becsülhető.
- Hogyan befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a települések zaj állapotát, rezgés terhelését? Pl.: Egy településfejlesztési döntés következményeként csökken/növekszik a terület zajterhelése, így az érintett lakosság egészségügyi kockázata csökken/növekszik, az érintett ingatlanok értéke számíthatóan nő/csökken.
- A szabályozás, vagy annak következménye milyen hatással van az érintett védett természeti értékre? Pl.: Elősegíti /veszélyezteti a természeti érték fennmaradását, elősegíti/korlátozza megismerését és fenntartható használatát.
- A szabályozás, vagy annak következménye milyen hatással van az érintett védett természeti területre? PL.: Elősegíti /veszélyezteti a védett természeti terület fennmaradását, elősegíti/korlátozza megismerését és fenntartható használatát.

- A szabályozás, vagy annak következménye összeegyeztethető-e a Natura 2000 területre vonatkozó előírásokkal, célkitűzésekkel?
- A szabályozás, vagy annak következménye hogyan befolyásolja a természeti értékek, területek és a táj állapotát? Pl.: javul/romlik az állapot, javul/csökken a védettségi szint, javul/sérül a társadalom esztétikus természet iránti igényének kielégítése.
- A szabályozás, vagy annak következménye hogyan befolyásolja a természeti rendszerek folyamatait, a biológiai sokféleséget? Pl.: Pozitív/negatív módon avatkozik be a folyamatokba, a biológiai sokféleség védelme erősödik/sérül.
- A szabályozás, vagy annak következménye a környezet állapotának romlása miatt milyen befolyással van az emberi egészségre? Pl.: Javul/romlik a levegő minősége, csökken/nő a légzőszervi, szív és érrendszeri megbetegedések száma, csökken/nő a betegségekre fordított kiadások mértéke.
- A szabályozás, vagy annak következménye hogyan érinti-e a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeit, feltételeit.

3. c) A hatásvizsgálati lapon a fenti kérdésekre adott válaszok közül azokat kell feltüntetni, amelyekre a válasz a hatást igazolja. A hatások következtében jelentkező költségeket (megtakarítás vagy plusz költség) amennyiben erre lehetőség van számszerűsíteni kell. Ez jelenti a legnehezebb feladatot, hiszen az ilyenkor jelentkező un. külső költségek számítására nincs elfogadott módszertan.

3. d) Meg kell vizsgálni, hogy a szabályozás elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet. Amennyiben lehet, itt is számszerűsíteni kell az esetleges hatást. Itt kell vizsgálni, hogy kedvezőtlen hatás esetén milyen párhuzamosan meghozandó intézkedéssel lehet ezt kompenzálni.

3. e) Környezeti hatás esetén fel kell tüntetni, hogy mekkora az érintett lakosság.

A válaszokból kirajzolódik az adott jogszabály környezetre, természetre gyakorolt hatása. A döntéshozók ennek ismeretében határozhatnak egy intézkedés bevezetéséről.

Esettanulmányok

Az alábbiakban néhány példán keresztül bemutatásra kerül a Hatásvizsgálati lap környezeti és természeti hatásokra vonatkozó pontjainak lehetséges kitöltése [hatásvizsgálati összefoglaló IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS; tételes hatásvizsgálati lap További hatások → Környezeti és természeti hatások].

1. példa (fiktív)

A szabályozás címe:

A gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és tervéről szóló kormányhatározat

A szabályozás célja:

- a gyorsforgalmi és főúthálózat fejlesztési tervének rögzítése, amely meghatározza az ütemezett fejlesztéssel előálló hálózat végleges állapotát, a beruházások térbeli

elhelyezésének vonalvezetési adatait és műszaki jellemzőit (útkategória, sávszám, stb.);

- és a pénzügyi források hatékony felhasználásának biztosításának figyelembe vételével készített konkrét elemeket tartalmazó közúthálózat-fejlesztési program meghirdetése.

A kormányhatározat mellékletét képezi a gyorsforgalmi- és a főúthálózat fejlesztési terve és a közúthálózat fejlesztési program.

1. lépésben azt vizsgáljuk, hogy a tervezett szabályozás az SKV rendelet alapján környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervet, programot tartalmaz-e, és el kell dönteni, hogy Natura 2000 területekre jelentős hatást gyakorol-e.

Az „Országos, helyi közúthálózat fejlesztési terv” szerepel az SKV rendelet környezetre jelentős hatást gyakorló terveket, programokat rögzítő listájában, így el kell készíttetni az stratégiai környezeti vizsgálatot.

Az SKV rendelet szerint a környezeti értékelés egyes részeit - a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – a megfelelő szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el, ezért ebben meg kell bízni a megfelelő szakértőket az SKV elkészítésével.

A Hatásvizsgálati lapon az SKV összefoglaló eredményeit kell feltüntetni:

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Hatások összefoglalója

A lakosságot érő zaj, rezgés, valamint levegőszennyezés csökkenésére jellemző számszerű értékeket az előírások szerint elkészült stratégiai környezeti vizsgálat bemutatja. (X %-kal kevesebb belterületi könnyűjármű és Y %-kal kevesebb nehéz jármű forgalom). A védett természeti területeket érintő útszakaszok elkerülhetetlenül károsítják a természeti értékeket. A természeti értékek érintettségére jellemző számszerű értékeket az előírások szerint elkészült stratégiai környezeti vizsgálat bemutatja. (Z km² területhasználat Natura 2000 területen). A részletes környezeti és természeti hatásokat a Hatásvizsgálati lap mellékletét képező SKV dokumentáció tartalmazza.

TÉTELES HATÁSVIZSGÁLATI LAPOK

További hatások

Környezeti és természeti hatások

A lakosságot érő zaj, rezgés, valamint levegőszennyezés csökkenésére jellemző számszerű értékeket az előírások szerint elkészült stratégiai környezeti vizsgálat bemutatja. (X %-kal kevesebb belterületi könnyűjármű és Y %-kal kevesebb nehéz jármű forgalom). A védett természeti területeket érintő útszakaszok elkerülhetetlenül károsítják a természeti értékeket. A természeti értékek érintettségére jellemző számszerű értékeket az előírások szerint elkészült stratégiai környezeti vizsgálat bemutatja. (Z km² területhasználat Natura 2000 területen).

területen). A részletes környezeti és természeti hatásokat a Hatásvizsgálati lap mellékletét képező SKV dokumentáció tartalmazza.

2. példa

A szabályozás címe:

A környezetterhelési díjról szóló törvény (Függelék 6.)

A szabályozás célja:

Ösztönözni a talaj, víz és levegő terhelésének csökkentését azzal, hogy a környezeti terhelést okozó, engedélyhez kötött tevékenységeknek egyes szennyezőanyagok kibocsátása után a kibocsátással arányos környezet terhelési díjat kell fizetni.

1. lépésben azt vizsgáljuk, hogy a tervezett szabályozás az SKV rendelet alapján környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervet, programot tartalmaz-e, és el kell dönteni, hogy Natura 2000 területekre jelentős hatást gyakorol-e.

A jogszabály nem tervet vagy programot tartalmaz, így nem tartozik az SKV rendelet hatálya alá.

2. lépésben el kell dönteni, hogy környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak minősül-e (törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet illetve döntés, amely a környezeti elemekre, a környezet minőségére vagy a környezettel összefüggésben az emberi egészségre előírásaival, intézkedéseivel közvetlenül hatást gyakorol).

A törvény a környezet terhelését közvetlenül befolyásolja avval, hogy ösztönöz a kibocsátás csökkentésére és arányos hozzájárulást biztosít a környezeti elemek védelméhez, így környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak minősül.

A környezetvédelmi törvény előírásainak megfelelően környezetvédelmi szakértők bevonásával részletes vizsgálati elemzést kellett készíteni.

A vizsgálati elemzés bemutatta, hogy az egyes terhelési díjak milyen mértékű bevételt eredményeznek. Bemutatta, hogy a terhelési díj egyes korszerűtlen technológiára olyan mértékű terhet ró, hogy leváltása az üzemeltetőnek alapvető érdekévé válik (különben a tevékenység gazdaságtalan lesz).

Becsléseket tartalmazott a technológiaváltások miatti kibocsátás csökkentésre, ezzel a környezeti elemek állapotának javulására.

A víz, levegő és talaj szennyezés csökkentésének eredményeként csökken a környezeti elemek szennyezettségéhez köthető megbetegedések kialakulása (légzőszervi, szív és érrendszeri megbetegedések, talaj nitrát szennyezettségéből eredő megbetegedések stb.), kedvezően változnak a környezeti hatások miatt romló mezőgazdasági paraméterek.

A jogszabály bevezetése költségeket nem igényelt, így a keletkezett bevétel forrást jelent a levegő, víz és talaj állapotának javítását szolgáló állami intézkedésekhez.

A vizsgálati elemzés bemutatta, hogy a hazai feltételek adottak voltak a szabályozás bevezetéséhez.

A szabályozás végrehajtását beillesztették az egyéb közterhek, adó jellegű kötelezettségek adminisztrációs rendszerébe, a közreműködő hatóságok (környezetvédelmi hatóság, adóhatóság) felkészültsége is megfelelőnek bizonyult a vizsgálati elemzés szerint.

A jogszabály összhangban volt a hatályos környezetvédelmi szabályozás elemeivel, kiegészítette a bírságok rendszerét.

A vizsgálati elemzés bemutatta más országokban a környezetterhelés csökkentését ösztönző egyéb megoldásokat, jelezve, hogy azok bevezetése miatt nem javasolt a hazai körülmények között.

A Hatásvizsgálati lapon a vizsgálati elemzés összefoglaló eredményeit kell feltüntetni:

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Hatások összefoglalója

A levegő, víz és talaj terhelési díj várhatóan X Ft éves bevételt eredményeznek. Az elkövetkező években a becslések szerint a technológiaváltások miatt a levegőbe történő kibocsátás X t-val, a vízbe történő kibocsátás Y t-val a talajba történő kibocsátás Z t-val csökken, ezért javul a környezeti elemek állapota.

A szabályozás végrehajtását beilleszthető az egyéb közterhek, adó jellegű kötelezettségek adminisztrációs rendszerébe, a közreműködő hatóságok (környezetvédelmi hatóság, adóhatóság) felkészültsége megfelelő.

A jogszabály összhangban van a hatályos környezetvédelmi szabályozás elemeivel.

A részletes környezeti, természeti hatásokat a hatásvizsgálat mellékletét képező vizsgálati elemzés tartalmazza

TÉTELES HATÁSVIZSGÁLATI LAPOK

További hatások

Környezeti és természeti hatások

A levegő, víz és talaj terhelési díj várhatóan X Ft éves bevételt eredményeznek. Az elkövetkező években a becslések szerint a technológiaváltások miatt a levegőbe történő kibocsátás X t-val, a vízbe történő kibocsátás Y t-val a talajba történő kibocsátás Z t-val csökken, ezért javul a környezeti elemek állapota.

A szabályozás végrehajtását beilleszthető az egyéb közterhek, adó jellegű kötelezettségek adminisztrációs rendszerébe, a közreműködő hatóságok (környezetvédelmi hatóság, adóhatóság) felkészültsége megfelelő.

A jogszabály összhangban van a hatályos környezetvédelmi szabályozás elemeivel. A részletes környezeti és természeti hatásokat a Hatásvizsgálati lap mellékletét képező vizsgálati elemzés tartalmazza.

3. példa

A szabályozás címe:

A polgári repülés hajózó személyzete egyes tagjainak repülési idejéről szóló miniszteri rendelet

A szabályozás célja:

A repülés biztonsága érdekében a polgári repülési személyzet repülési idejének meghatározása

1. lépés annak eldöntése, hogy a jogszabály az SKV rendelet alapján környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervet, programot tartalmaz-e, illetve el kell dönteni, hogy Natura 2000 területekre jelentős hatást gyakorol-e.

A jogszabály nem tervet vagy programot tartalmaz, így nem tartozik az SKV rendelet hatálya alá.

2. lépés annak eldöntése, hogy környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak minősül-e.
A jogszabály nem tartalmaz olyan előírásokat, vagy intézkedéseket, amelyek a környezetre közvetlenül hatást gyakorolnának, nem minősül környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak

3. lépésben meg kell vizsgálni, hogy közvetett módon hat-e a környezetre a szabályozás.

- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye bármelyik környezeti elem (a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet) minőségét, mennyiségi mutatóit? NEM
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a természeti erőforrások igénybevételét, használatának helyét? NEM
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a környezeti elemek rendszereit, folyamatait vagy szerkezetét? NEM
- A szabályozás, vagy a szabályozás következménye befolyással van-e a hulladék képződésre, a keletkezett hulladék minőségére, mennyiségére? NEM
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a települések zaj állapotát, rezgés terhelését? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti értéket (jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány)? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti területet (jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított -kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő- földterület)? NEM

- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e Natura 2000 területet (külön jogszabályban kijelölt európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e természeti értékek, területek és a táj állapotára, érinti-e a táj eltartó képességéhez alkalmazkodó helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományokat? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a természeti rendszerek folyamataira, a biológiai sokféleségre? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye előnyben részesít-e olyan beruházásokat, fejlesztési irányokat, amelyek további környezetterhelő vagy igénybe vevő fejlesztéseket vonzanak? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye eredményezi-e a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezetű, területfelhasználási módtól eltérő fenntartását vagy létrehozását? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érinti-e a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeit, feltételeit. NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a környezet állapotának romlása miatt az emberi egészségre? NEM

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Hatások összefoglalója

A jogszabálynak nincs környezeti, természeti hatása.

TÉTELES HATÁSVIZSGÁLATI LAPOK

További hatások

Környezeti és természeti hatások

A jogszabálynak nincs környezeti, természeti hatása.

4. példa

A szabályozás címe:

A távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló törvény (Függelék 8.)

A szabályozás célja:

A távhő lakossági felhasználóit sújtó versenyhátrány csökkentése, a támogatáshoz szükséges forrás biztosításához az energiaellátókra vonatkozó adókötelezettség megállapítása.

1. lépés annak eldöntése, hogy a jogszabály az SKV rendelet alapján környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervet, programot tartalmaz-e, illetve el kell dönteni, hogy Natura 2000 területekre jelentős hatást gyakorol-e.

A jogszabály nem tervet vagy programot tartalmaz, így nem tartozik az SKV rendelet hatálya alá.

2. lépés annak eldöntése, hogy környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak minősül-e.
A jogszabály nem tartalmaz olyan előírásokat, vagy intézkedéseket, amelyek a környezetre közvetlenül hatást gyakorolnának, nem minősül környezetvédelemmel összefüggő jogszabálynak

3. lépésben meg kell vizsgálni, hogy közvetett módon hat-e a környezetre a szabályozás.

- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye bármelyik környezeti elem (a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet) minőségét, mennyiségi mutatóit? IGEN
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a természeti erőforrások igénybevételét, használatának helyét? NEM
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a környezeti elemek rendszereit, folyamatait vagy szerkezetét? NEM
- A szabályozás, vagy a szabályozás következménye befolyással van-e a hulladék képződésre, a keletkezett hulladék minőségére, mennyiségére? NEM
- Befolyásolja-e a szabályozás, vagy a szabályozás következménye a települések zaj állapotát, rezgés terhelését? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti értéket (jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány)? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e védett természeti területet (jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított -kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő- földterület)? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érint-e Natura 2000 területet (külön jogszabályban kijelölt európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e természeti értékek, területek és a táj állapotára, érinti-e a táj eltartó képességéhez alkalmazkodó helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományokat? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a természeti rendszerek folyamataira, a biológiai sokféleségre? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye előnyben részesít-e olyan beruházásokat, fejlesztési irányokat, amelyek további környezetterhelő vagy igénybe vevő fejlesztéseket vonzanak? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye eredményezi-e a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól eltérő fenntartását vagy létrehozását? NEM
- A szabályozás, vagy annak következménye érinti-e a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeit, feltételeit. IGEN
- A szabályozás, vagy annak következménye befolyással van-e a környezet állapotának romlása miatt az emberi egészségre? IGEN

A kérdések közül azokat kell tovább vizsgálni, amelyekre IGEN volt a válasz.

- Hogyan és milyen mértékben befolyásolja a szabályozás, vagy a szabályozás következménye az egyes környezeti elemek (a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített környezet) minőségét, mennyiségi mutatóit? Pl.: Csökken/növekszik a szennyezőanyag kibocsátás és ezért javul/romlik az adott környezeti elem minősége.

A távfűtés olyan fűtési mód, amely a felhasználó környezetében nem terheli szennyezőanyagokkal a levegőt, az energia termelésénél pedig az erőmű kibocsátásai határértékkel szabályozottak, korlátozhatóak. Ennek megfelelően a településeken az energetikailag hatékony távfűtés fenntartása és új rendszerek létrehozása csökkenti a levegő szennyezettségét, javítja minőségét.

A jellemző fűtésből eredő szennyezőanyagok gázfűtés esetén a nitrogén-oxidok és a szén-monoxid, szilárd tüzelőanyag használata esetén a nitrogén-oxidok, szén-monoxid, kisméretű részecske (PM₁₀ és PM_{2,5}). Jelenleg a nitrogén-oxidok és a kisméretű részecske szennyezettség a fűtési időszakban a településeken igen sok esetben meghaladja az egészségügyi határértéket. A távfűtés árának emelkedése sok esetben ösztönözte a lakosságot a rendszerről történő leválásra, amely hosszabb távon komoly levegőminőség romlást eredményezne.

- A szabályozás, vagy annak következménye a környezet állapotának romlása miatt milyen befolyással van az emberi egészségre? Pl.: Javul/romlik a levegő minősége, csökken/nő a légzőszervi, szív és érrendszeri megbetegedések száma, csökken/nő a betegségekre fordított kiadások mértéke.

A szabályozás elfogadása eredményeként javul a távfűtés versenyképessége, amely rövid távon csökkenti a rendszerről történő leválási hajlandóságot, hosszabb távon korszerű távhőrendszerek létesítésére ösztönöz. Ennek következtében rövid távon nem romlik, hosszabb távon javul a levegő minősége, amely miatt csökken a légzőszervi, szív- és érrendszeri megbetegedések száma. Az megbetegedések csökkenése miatt csökkennek az egészségügyi kiadások.

- A szabályozás, vagy annak következménye hogyan érinti-e a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeit, feltételeit.

A szabályozás kommunikációjában súlyt kell fektetni a környezeti előnyök bemutatására, így a távfűtés levegőminőség javításban játszott szerepére.

A szabályozás elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet?

A szabályozás elmaradása esetén a távhő árának emelkedése miatt egyre többen térnek át az egyedi fűtésre, amely a levegőminőség romlását eredményezi. Ez különösen problematikus azokon a területeken, ahol a szennyezettség már most is meghaladja egyes időszakokban az egészségügyi határértéket.

Környezeti hatás esetén fel kell tüntetni, hogy mekkora az érintett lakosság.

A környezeti levegőminőség romlása a távfűtéssel érintett települések teljes lakosságát érinti.

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Hatások összefoglalója

A távfűtés olyan fűtési mód, amely a felhasználó környezetében nem terheli szennyezőanyagokkal a levegőt, az energia termelésénél pedig az erőmű kibocsátásai határértékkel szabályozottak, korlátozhatóak. Ennek megfelelően a településeken az energetikailag hatékony távfűtés fenntartása és új rendszerek létrehozása csökkenti a levegő szennyezettségét, javítja minőségét.

A jellemző fűtésből eredő szennyezőanyagok gázfűtés esetén a nitrogén-oxidok és a szén-monoxid, szilárd tüzelőanyag használata esetén a nitrogén-oxidok, szén-monoxid, kisméretű részecske (PM₁₀ és PM_{2,5}). Jelenleg a nitrogén-oxidok és a kisméretű részecske szennyezettség a fűtési időszakban a településeken igen sok esetben meghaladja az egészségügyi határértéket. A távfűtés árának emelkedése ösztönzi a lakosságot a rendszerről történő leválásra, amely hosszabb távon komoly levegőminőség romlást eredményezne.

A szabályozás elmaradása esetén a távhő árának emelkedése miatt egyre többen térnek át az egyedi fűtésre, amely a levegőminőség romlását eredményezi. Ez különösen problematikus azokon a területeken, ahol a szennyezettség már most is meghaladja egyes időszakokban az egészségügyi határértéket.

A szabályozás elfogadása eredményeként javul a távfűtés versenyképessége, amely rövid távon csökkenti a rendszerről történő leválási hajlandóságot, hosszabb távon korszerű távhőrendszerek létesítésére ösztönöz. Ennek következtében rövid távon nem romlik, hosszabb távon javul a levegő minősége, amely miatt csökken a légzőszervi, szív- és érrendszeri megbetegedések száma. Az megbetegedések csökkenése miatt csökkennek az egészségügyi kiadások.

A szabályozás kommunikációjában súlyt kell fektetni a környezeti előnyök bemutatására, így a távfűtés levegőminőség javításban játszott szerepére.

A szabályozás elmaradása esetén a távhő árának emelkedése miatt egyre többen térnek át az egyedi fűtésre, amely a levegőminőség romlását eredményezi. Ez különösen problematikus azokon a területeken, ahol a szennyezettség már most is meghaladja egyes időszakokban az egészségügyi határértéket.

A környezeti levegőminőség romlása a távfűtéssel érintett települések teljes lakosságát érinti.

TÉTELES HATÁSVIZSGÁLATI LAPOK

Továbbhatások

Környezeti és természeti hatások

A távfűtés olyan fűtési mód, amely a felhasználó környezetében nem terheli szennyezőanyagokkal a levegőt, az energia termelésénél pedig az erőmű kibocsátásai határértékkel szabályozottak, korlátozhatóak. Ennek megfelelően a településeken az energetikailag hatékony távfűtés fenntartása és új rendszerek létrehozása csökkenti a levegő szennyezettségét, javítja minőségét.

A jellemző fűtésből eredő szennyezőanyagok gázfűtés esetén a nitrogén-oxidok és a szén-monoxid, szilárd tüzelőanyag használata esetén a nitrogén-oxidok, szén-monoxid, kisméretű

részecske (PM_{10} és $PM_{2,5}$). Jelenleg a nitrogén-oxidok és a kisméretű részecske szennyezettség a fűtési időszakban a településeken igen sok esetben meghaladja az egészségügyi határértéket. A távfűtés árának emelkedése ösztönzi a lakosságot a rendszerről történő leválásra, amely hosszabb távon komoly levegőminőség romlást eredményezne.

A szabályozás elmaradása esetén a távhő árának emelkedése miatt egyre többen térnek át az egyedi fűtésre, amely a levegőminőség romlását eredményezi. Ez különösen problematikus azokon a területeken, ahol a szennyezettség már most is meghaladja egyes időszakokban az egészségügyi határértéket.

A szabályozás elfogadása eredményeként javul a távfűtés versenyképessége, amely rövid távon csökkenti a rendszerről történő leválási hajlandóságot, hosszabb távon korszerű távhőrendszerek létesítésére ösztönöz. Ennek következtében rövid távon nem romlik, hosszabb távon javul a levegő minősége, amely miatt csökken a légzőszervi, szív- és érrendszeri megbetegedések száma. Az megbetegedések csökkenése miatt csökkennek az egészségügyi kiadások.

A szabályozás kommunikációjában súlyt kell fektetni a környezeti előnyök bemutatására, így a távfűtés levegőminőség javításban játszott szerepére.

A szabályozás elmaradása esetén a távhő árának emelkedése miatt egyre többen térnek át az egyedi fűtésre, amely a levegőminőség romlását eredményezi. Ez különösen problematikus azokon a területeken, ahol a szennyezettség már most is meghaladja egyes időszakokban az egészségügyi határértéket.

A környezeti levegőminőség romlása a távfűtéssel érintett települések teljes lakosságát érinti.

Szempontok a terv, illetve program megvalósítása következtében várható környezeti hatások jelentőségének meghatározásához (SKV rendelet 2. melléklet)

A meghatározáshoz különösen az alábbiakat kell mérlegelni.

Jelentős lehet a hatás a terv, illetve program vagy a hatások és a hatásterület jellemzői alapján az alábbi esetekben:

1. Attól függően, hogy a terv, illetve program milyen mértékben

a) szab keretet tevékenységek későbbi megvalósítása lehetőségeinek a tevékenység telepítési helyére, jellegére, méretére, működési feltételeire vagy természeti erőforrás felhasználásának mértékére, helyére, elosztására vonatkozóan;

b) befolyásol más tervet vagy programot - ideértve azt is, ha az a tervhierarchiában elfoglalt helyéből következik -, azokra vonatkozóan előírásokat, szempontokat tartalmaz, vagy bármilyen más módon hatással lehet másik terv, illetve program tartalmára, megvalósítására;

c) fontos a környezeti megfontolások beillesztése szempontjából, különös tekintettel a fenntartható fejlődés elősegítésére;

d) vonatkozik olyan területre vagy kérdéskörre, ahol környezeti problémák vannak;

e) van jelentősége a környezettel kapcsolatos közösségi jogszabályok (mint pl. a hulladékgazdálkodással, vízgazdálkodással összefüggő tervek, programok stb.) végrehajtása szempontjából.

2. A várható környezeti hatások

a) időtartama, gyakorisága és bekövetkezésének valószínűsége, visszafordíthatósága alapján;

b) összeadódhatnak vagy felerősíthetik egymást;

c) az országhatáron átterjednek;

d) olyan környezeti változásokat idézhetnek elő, amelyek az emberi egészségre, a környezetre kockázatot jelentenek (mint pl. a balesetek okozta változások stb.);

e) nagyságrendje és területi kiterjedése alapján (földrajzilag, illetve az érintett lakosság számát tekintve);

f) olyan területet érintenek, amelyek hazai (országos vagy helyi), közösségi vagy más nemzetközi szintű védeltséget élveznek;

g) feltételezhetően olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak

3. A várhatóan érintett terület értékes, illetve sérülékeny, mert

a) a környezeti elemek, rendszerek vagy a kulturális örökség szempontjából különleges;

b) a területen a környezetvédelmi határértékeket [Környezetvédelmi törvény 4. § s), t), u) pontjai] elérő vagy azt meghaladó igénybevétel, kibocsátás, illetve szennyezettség van;

c) a terület hasznosítása, használata intenzív (mint pl. intenzív mezőgazdasági, erdőgazdasági termesztés, termelés, sűrűn beépített terület stb.).

A környezet védelméért felelős szervek (SEA rendelet 3. melléklet)

I. Országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetén

I.1. Mindig részt vesz:

- a)* a környezet, a természet és a táj védelmére kiterjedően: az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség;
- b)* környezet- és település-egészségügyre kiterjedően: az Országos Tisztifőorvosi Hivatal;
- c)* erdővédelemre, talajvédelemre, a termőföld mennyiségi védelmére és az agrár-környezetvédelemre kiterjedően: a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter.

I.2. Érintettség esetén vesz részt:

- a)* földtani és ásványvagyon védelemre kiterjedően: a gazdasági és közlekedési miniszter;
- b)* a természetes gyógytényezők, gyógyhelyek természeti adottságainak védelmére kiterjedően: az egészségügyi miniszter;
- c)* kulturális örökség (múemlékvédelem, régészet) védelmére kiterjedően: a nemzeti kulturális örökség minisztere;
- d)* az épített környezet védelmére kiterjedően: az építésügyért felelős miniszter;
- e)* a kémiai biztonságra kiterjedően: az egészségügyi miniszter;
- f)* súlyos ipari balesetek megelőzésére kiterjedően: Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság.

II. Nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetén

II.1. Mindig részt vesz:

- a)* a környezetvédelemre kiterjedően: a felügyelőség;
- b)* természet- és tájvédelemre kiterjedően: a nemzeti park igazgatóság;
- c)* környezet- és település-egészségügyre kiterjedően: a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szerve.
- ca)* A fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervének hatáskörébe tartozó feladatokat a Veszprém Megyei Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Fejér megyére, Komárom-Esztergom megyére és Veszprém megyére kiterjedő illetékességgel látja el.

II.2. Érintettség esetén vesz részt:

- a)* helyi környezet- és természetvédelemre kiterjedően: a települési önkormányzat jegyzője;
- b)* az épített környezet védelmére kiterjedően: a területi főépítési iroda;
- c)* a vizek mennyiségi védelmére kiterjedően: a felügyelőség;
- d)* erdővédelemre kiterjedően: a megyei kormányhivatal erdészeti igazgatósága;
- e)* talajvédelemre kiterjedően: a megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága;
- f)* a termőföld mennyiségi védelmére kiterjedően: a körzeti földhivatal (a fővárosban a Fővárosi Kerületek Földhivatala), több körzeti földhivatal illetékességi területét érintő esetekben a megyei kormányhivatal földhivatala (a fővárosban a Fővárosi kormányhivatal földhivatala);
- g)* földtani és ásványvagyon védelemre kiterjedően: a bányakapitányság;

- h)* a természetes gyógytényezők, gyógyhelyek természeti adottságainak védelmére kiterjedően: az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatósága;
- i)* kulturális örökség (műemlékvédelem, régészet) védelmére kiterjedően: a fővárosi és megyei kormányhivatal kulturális örökségvédelmi irodája;
- j)* kémiai biztonságra kiterjedően: a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Kémiai Biztonsági Intézete;
- k)* súlyos ipari balesetek megelőzésére kiterjedően: a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság, a fővárosban a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményei (SKV rendelet 4. melléklet)

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése:
 - 1.1. előzmények, különösen a tematika tartalma;
 - 1.2. a tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása;
 - 1.3. a környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv, illetve program alakulására;
 - 1.4. a környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétel, az indokok összefoglalása;
 - 1.5. a környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai, nehézségek (mint pl. technikai hiányosságok, bizonyos ismeretek hiánya stb.), az előrejelzések érvényességi határai, a felmerült bizonytalanságok.
2. A terv, illetve program és a kidolgozásukkor vizsgált változatok (a továbbiakban: változatok) rövid ismertetése:
 - 2.1. a terv, illetve program céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket;
 - 2.2. a terv, illetve program összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal;
 - 2.3. a változatok közötti választás indokai, a választást alátámasztó vizsgálat rövid leírása.
3. A terv, illetve program, valamint a változatok megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása:
 - 3.1. a terv, illetve program céljainak összevetése a terv, illetve program szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal;
 - 3.2. környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétel a tervben, illetve programban;
 - 3.3. a terv, illetve program céljainak egymás közti, illetve a releváns tervek, illetve programok (2.2.) céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból;
 - 3.4. a jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése;
 - 3.4.1. földrajzilag lehatárolt tervezési terület esetén, illetve, ha a hatásterület földrajzilag lehatárolható, a terület azon környezeti jellemzőinek azonosítása, amelyeket a terv, illetve program megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol,
 - 3.4.2. a környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása (eltartóképesség, terhelhetőség),
 - 3.4.3. a fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv, illetve program nem valósulna meg;
 - 3.5. a terv, illetve program megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:
 - 3.5.1. természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik,
 - 3.5.2. olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak (különösen azok, amelyek olyan befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartást váltanak ki, vagy

ösztönöznek, illetve egyéb olyan tendenciákat erősítenek, amelyek természeti erőforrás igénybevételéhez vagy környezetterheléshez vezethetnek, olyan fajta beruházásokat, fejlesztési irányokat részesítenek előnyben, amelyek további környezetterhelő vagy igénybevevő fejlesztéseket vonzanak, ösztönöznek vagy ha kumulatív hatások léphetnek fel);

3.6. az előző pontok szerint meghatározott információkból kiindulva a terv, illetve program megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése:

3.6.1. jól azonosítható környezet igénybevétel vagy terhelés esetén különös tekintettel:

3.6.1.1. a környezeti elemekre (földre, levegőre, vízre, élővilágra, épített környezetre, ez utóbbi részeként az építészeti és régészeti örökségre),

3.6.1.2. a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra, településre, klímára, természeti (ökológiai) rendszerre, a biodiverzitásra,

3.6.1.3. a Natura 2000 területek állapotára, állagára és jellegére, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzete megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire, továbbá

3.6.1.4. az előbbi hatások következtében az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében - különösen életminőségében, kulturális örökségében, területhasználata feltételeiben - várhatóan fellépő változásokra;

3.6.2. a közvetett módon hatást kiváltó tényezők fellépése esetén különös tekintettel:

3.6.2.1. új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére,

3.6.2.2. környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítésére vagy korlátozására,

3.6.2.3. a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására,

3.6.2.4. olyan helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére, amelyek a táj eltartó képességéhez alkalmazkodtak,

3.6.2.5. a természeti erőforrások megújulásának korlátozására,

3.6.2.6. a nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására;

3.7. a környezeti következmények alapján a terv, illetve program és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása.

4. A terv, illetve program megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó, a tervben, illetve programban szereplő intézkedések környezeti hatékonyságának értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre.

5. Javaslat olyan környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a terv, illetve program által befolyásolt más tervben, illetve programban figyelembe kell venni.

6. A terv, illetve program megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan a tervben, illetve programban szereplő monitorozási javaslatok értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre.

7. Közérthető összefoglaló.

A Natura 2000 területet érintő hatások megállapításának szempontjai (15. számú melléklet a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelethez)

Az élőhelyek, fajok, illetve területek kedvező természetvédelmi helyzetének elérését vagy fenntartását befolyásoló hatások jelentőségét a terv, illetve a beruházás (a továbbiakban együtt: tevékenység) megvalósulása előtt fennálló, vagy a potenciálisan elérhető természetvédelmi helyzetre, a terület természetes megújulási képességére figyelemmel kell felmérni.

Fel kell becsülni a fajok és élőhelytípusok fennmaradásához szükséges valamennyi tényezőt, ezek között különösen:

- a) a szaporodási helyet, fészkelőhelyet, dűrgőhelyet, pihenőhelyet, táplálkozóhelyet, vonulóhelyet,
- b) az egyedek állományai közötti szabad mozgás meglétét,
- c) az egyedek és élőhelyek fennmaradásához szükséges egyéb környezeti tényezők - különösen a táplálékállatok vagy -növények, talajszerkezet, vízháztartás, mikroklímátikus tényezők fennmaradása - fennállását,
- d) az állománylimitáló tényezők változásait,
- e) az emberi vagy egyéb zavarást, valamint
- f) a ragadozók állományának növekedését.

A hatások jelentőségének megállapítása során a következő szempontokat kell figyelembe venni:

A) Fajok

1. A tevékenységgel érintett, a kijelölés alapjául szolgáló fajok egyedeinek száma, állománysűrűsége vagy az érintett terület nagysága

Az éven belüli, éves vagy több évre kiterjedő, ciklikus vagy véletlenszerű, természetes állományingadozás mért vagy előre jelezhető mértékén túlmenő, kimutatható mennyiségi, állománysűrűségi, továbbá az elterjedés nagyságát érintő csökkenés.

2. Az egyedek vagy a terület szerepe a faj védelme tekintetében

A tevékenységgel érintett populáció szerepe, sérülékenysége a faj szempontjából, különös tekintettel a lokális elterjedésű fajokra és alfajokra, a genetikai változékonyság lecsökkenésére, a tevékenységgel érintett állomány kapcsolatára, összekötő szerepére más állományokkal.

3. A faj ritkasága (helyi, regionális és ennél magasabb szinten felmérve, ideértve az európai közösségi szintet is)

a) A faj tevékenységgel érintett állományának relatív nagysága a faj hazai, európai közösségi, illetve világalállományához képest; és

b) A faj veszélyeztetettségi foka (IUCN Vörös Könyv veszélyeztetettségi kategóriái szerinti besorolás, közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőség, országosan védett vagy fokozottan védett besorolás stb.)

4. A faj szaporodási képessége (a fajra vagy a populációra jellemző dinamika alapján)

A faj reprodukciós rátája, a peték, tojások, utódok száma egy szülőtől, a szaporodási ciklus hossza, a fiatalok túlélőképessége, az állomány egyedeinek átlagos élethossza, a tevékenység hatása a szaporodáshoz elengedhetetlenül szükséges környezeti elemekre.

5. A tevékenység megvalósulása esetén a faj, illetve a faj élőhelyének képessége arra, hogy a célzott védelmi intézkedéseket kivéve minden egyéb beavatkozás nélkül, kizárólag a

faj, illetve élőhelyének dinamikája következtében rövid időn belül visszaálljon egy olyan állapotba, amely az eredeti állapottal egyenértékű vagy jobb annál

a) A faj állományának regenerálódási képessége a környező állományokból azok észrevehető csökkenése nélkül (a faj diszperziós képessége, illetve az állomány izoláltsága más állományoktól stb.), illetve az állomány belső dinamikája következtében a regenerálódás képessége;

b) A tevékenység hatása az állományon belüli kedvező kor- és ivareloszlásra.

B) Élőhelytípusok

1. Az érintett terület jellemzői

a) A terület nagysága, elhelyezkedése;

b) A területen található élőhelytípus(ok) természetességében bekövetkezett változások, különös tekintettel a társulásalkotó fajok összetételére.

2. A tevékenységgel érintett terület szerepe az élőhelytípus megőrzésében

a) A tevékenységgel érintett terület más Natura 2000 területekkel alkotott ökológiai hálózatának koherenciájában betöltött szerepének értékelése;

b) A tevékenységgel érintett terület aránya az érintett élőhelytípus összes előfordulásához képest.

3. Az élőhelytípus ritkasága

Az élőhelytípus ritkasága helyi, regionális, európai közösségi vagy világviszonylatban, figyelembe véve veszélyeztetettségi fokát (a hazai Vörös Könyv szerinti besorolás, jelentőség vagy kiemelt jelentőség az Európai Közösség szempontjából stb.)

4. Az élőhelytípus ellenálló-képessége külső behatásokkal szemben

Az élőhelytípus képessége arra, hogy a tervezett kármérséklő intézkedéseken kívüli minden egyéb beavatkozás nélkül, kizárólag a társulásalkotó fajok, illetve az élőhelytípus ellenálló-képessége, illetve dinamikája következtében megmaradjon vagy rövid időn belül visszaálljon egy olyan állapotba, amely a tevékenység előtti állapottal egyenértékű vagy jobb annál, különös tekintettel a megújulást megakadályozó vagy megnehezítő külső tényezők meglétére (pl. özönfajok általi veszélyeztetettség, a terület izoláltsága).

5. Társulásalkotó és az élőhelytípusra jellemző tipikus fajok tekintetében az 1-4. pontok mellett az A) pontban felsorolt szempontokat is figyelembe kell venni.

C) A területek koherenciája

A tevékenységgel érintett terület más Natura 2000 területekkel alkotott ökológiai hálózatának koherenciájában betöltött szerepének értékelése, a terület kijelölésének alapjául szolgáló fajokra, élőhelytípusokra irányuló hatásoknak az A) és B) pontban felsorolt szempontok szerinti figyelembevételével.

Főbb környezetvédelmi és természetvédelmi jogszabályok, információk elérhetősége

Természetvédelmi jogszabályok: <http://www.termeszetvedelem.hu>

Környezetvédelmi jogszabályok 2010-ig: <http://www.kvvm.gov.hu>

Natura 2000 területek, információk: <http://www.natura.2000.hu>

Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat: <http://www.kvvm.hu/olm>

Európai Szennyezés Kibocsátási Nyilvántartás: <http://eper-prtr.kvvm.hu>

Amennyiben olyan környezeti adatra, információra van szükség, amely a fenti adatbázisokban nem szerepel az adatok megkérhetőek az Országos Környezetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségtől vagy a környezetvédelemért felelős tárcától.

2003. évi LXXXIX. törvény

a környezetterhelési díjról

A környezet és természet védelme, terhelésének mérséklése, a környezethasználóknak a környezet és természet megóvását szolgáló tevékenységre való ösztönzése, valamint a környezet- és természetvédelem költségvetési forrásainak biztosítása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § A törvény célja, hogy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 60. §-ának rendelkezéseivel összhangban elősegítse a környezetbe történő anyag- vagy energiakibocsátás csökkentését, a környezet és természet megóvása érdekében a leghatékonyabb megoldások alkalmazását, valamint az állam és a környezethasználók közötti arányos teherviselést.

A törvény hatálya

2. § A törvény hatálya kiterjed:

a) arra a környezethasználóra [Kvt. 2. § (2) bek.], aki (amely) az engedélyhez kötött környezethasználata során a környezet terhelésével járó anyagot bocsát a környezetbe (a továbbiakban: kibocsátó);

b) azokra a környezetterhelő anyagokra, amelyek a környezetbe kerülve környezetterhelést eredményeznek, és amelyek kibocsátott mennyisége érvényes mérési szabvány, anyagmérleg, műszaki számítás segítségével meghatározható (a továbbiakban: környezetterhelő anyag).

3. § A kibocsátó

a) a levegőbe,

b) a felszíni vizekbe, illetve az időszakos vízfolyásokba,

c) a talajba

juttatott, e törvényben meghatározott környezetterhelő anyagok minden egysége után környezetterhelési díjat köteles fizetni.

II. Fejezet

AZ EGYES KÖRNYEZETTERHELÉSI DÍJAK

Levegőterhelési díj

4. § (1) A levegőterhelési díj fizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, akinek a helyhez kötött légszennyező pontforrása külön jogszabály szerint bejelentésköteles.

(2) Levegőterhelési díjat e törvény *1. számú mellékletében* meghatározott anyag (a továbbiakban: levegőterhelő anyag) kibocsátása után kell fizetni.

5. § Nem terheli díjfizetési kötelezettség

a) a bejelentésre köteles lakossági tüzelőberendezést üzemeltetőt, illetve a tüzelőberendezést üzemeltető költségvetési szervet,

b) a távhőtermelőt és a távhőszolgáltatást végző kibocsátót olyan levegőterhelő anyag után, amelyet a lakosság, illetve költségvetési szervek részére értékesített hőenergia miatt bocsátott ki, valamint

c) a kibocsátót az után a levegőterhelő anyag kibocsátása után, amelyet

ca) a külön jogszabály szerinti kiegyenlítő vagy időszakos fogyasztói szerződés alapján a csökkentett gázfelhasználási lehetőséggel ténylegesen érintett időszak alatt, vagy

cb) a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény szerinti üzemzavar vagy forráshiány miatt szükségessé vált fogyasztáskorlátozás miatt, vagy

cc) a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvényben meghatározott villamosenergia-rendszer jelentős zavara, válsághelyzet veszélye vagy válsághelyzete miatt a krízis munkabizottság vezetőjének (rendszerirányító) utasítására a meglévő szerződéseikhez képest megnövelt termelése miatt bocsát ki.

6. § (1) A levegőterhelési díj mértékét a levegőterhelési díj (2) bekezdésben meghatározott alapja és a levegőterhelő anyagok egységdíja határozza meg.

(2) A levegőterhelési díj alapja a levegőterhelő anyag évenként kibocsátott teljes mennyiségének természetes mértékegységben (kg-ban) kifejezett tömege.

(3) A levegőterhelési díj számításának részletes szabályait e törvény 1. számú melléklete állapítja meg.

Vízterhelési díj

7. § (1) A vízterhelési díj fizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki vízjogi engedélyezés alá tartozó tevékenységet végez.

(2) Vízterhelési díjat a felszíni vizeket terhelő, e törvény 2. számú mellékletében meghatározott vízterhelő anyagok kibocsátása után kell fizetni.

8. § (1) Nem terheli díjfizetési kötelezettség a kibocsátót:

a) a felhasznált vízben levő vízterhelő anyag kibocsátás után, ha a felhasznált vizet újrahasználja és a használat során nem terheli a befogadót,

b) az általa felhasznált, illetve a vízszolgáltatás alapjául szolgáló nyers vízben eredetileg is megtalálható vízterhelő anyag mennyisége után,

c) az elvezetett csapadékvíz mennyisége után,

d) a nehézfémek csoportjába tartozó vízterhelő anyag kibocsátása után, amennyiben a kibocsátó által alkalmazott technológiából adódóan az ilyen típusú vízterhelő anyag kibocsátása kizárt,

e) az extenzív módon üzemeltetett halastavak esetén.

(2) Az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti vízterhelő anyagok mennyiségét a vízszolgáltató köteles hiteles mérésekkel igazolt módon a kibocsátó rendelkezésére bocsátani. Amennyiben nem teljesíti fenti kötelezettségét, akkor az illetékes környezetvédelmi hatóság a méréseket elvégzi és a mérési díj ötszörösében állapítja meg a vízszolgáltatót ezért terhelő térítési kötelezettséget.

9. § (1) A vízterhelési díj mértékét a vízterhelési díj (2) bekezdésben meghatározott alapja, a vízterhelő anyagok egységdíja, a területérzékenységi, valamint az iszapelhelyezési szorzó határozza meg.

(2) A vízterhelési díj alapja a vízterhelő anyag évenként kibocsátott teljes mennyiségének természetes mértékegységben (kg-ban) kifejezett tömege.

(3) A vízterhelési díj számításának részletes szabályait e törvény 2. számú melléklete határozza meg.

10. § A közcsontrán elvezetett, majd felszíni vízbe bocsátott vízterhelő anyag után fizetendő díjat a szennyvíztisztító telepet, illetve a közüzemi csatornahálózatot működtető szolgáltató a terhelés arányában áthárítja a szolgáltatást igénybe vevőkre. Ha a szennyvíztisztító telepet és a csatornahálózatot üzemeltető szolgáltató személye különbözik, akkor a csatornahálózatot üzemeltető szolgáltató jogosult a rá áthárított díjat a szolgáltatást igénybe vevőkre továbbhárítani. A gazdálkodó szervezet által kibocsátott szennyvíz mennyiségének és minőségének meghatározása a szolgáltató feladata.

Talajterhelési díj

11. § (1) A talajterhelési díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsontrára nem köt rá és helyi vízgazdálkodási hatósági, illetve vízjogi engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is, alkalmaz. Amennyiben a közcsontrát év közben helyezik üzembe, a díjfizetési kötelezettség a kibocsátót a közcsontra üzembe helyezését követő 90. naptól terheli.

(2) Nem terheli díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót, aki külön jogszabályok szerint egyedi szennyvízelhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést alkalmaz és a kibocsátás közvetlen környezetében a kibocsátó által létesített megfigyelő objektumban a talajjal kapcsolatban lévő felszín alatti vízben a kibocsátó által évente vizsgált nitrát-, ammónium-, szulfát-, kloridtartalom egyik komponens tekintetében sem haladja meg 20%-kal a 2005. évben, illetve a közcsontra üzembe helyezését követő hónapban végzett alapállapot-felmérés keretében mért értékeket.

(3) A (2) bekezdés szerinti felmérés eredményét a kibocsátó köteles öt évig megőrizni és ellenőrzés esetén az adóhatóság rendelkezésére bocsátani.

12. § (1) A talajterhelési díj mértékét a talajterhelési díj (2) bekezdésben meghatározott alapja, a (3) bekezdésben meghatározott egységdíj, valamint a település közigazgatási területére vonatkozó területérzékenységi szorzó határozza meg.

(2) A talajterhelési díj alapja a szolgáltatott, vagy egyedi vízbeszerzés esetében a méréssel igazolt felhasznált, illetve mérési lehetőség hiányában az átalány alapján meghatározott víz mennyisége, csökkentve a külön jogszabály szerinti locsolási célú felhasználásra figyelembe vett víz mennyiségével.

(3) A talajterhelési díj egységszámának mértéke: 120 Ft/m³.

(4) A talajterhelési díj számításának részletes szabályait e törvény 3. számú melléklete határozza meg.

13. §

14. § A talajterhelési díj alapja csökkenthető azzal a számlákkal igazolt mennyiséggel, amelyet a kibocsátó szennyvíztárolójából, olyan arra feljogosított szervezettel szállíttat el, amely a folyékony hulladék jogszabályi előírások szerinti elhelyezését igazolja.

III. Fejezet

KÖZÖS SZABÁLYOK

Díjkedvezmény igénybevétele

15. § (1) 50%-os levegőterhelési díjkedvezménnyel élhet a légszennyező anyag kibocsátásának csökkentését szolgáló beruházást megvalósító beruházó az ilyen célú beruházás kivitelezési időtartama alatt időarányosan, de legfeljebb 2 évig.

(2) 50%-os vízterhelési díjkedvezménnyel élhet a felszíni vizet közvetlenül terhelő vízterhelést csökkentő beruházást megvalósító beruházó a beruházás kivitelezése időtartama alatt évente időarányosan, de legfeljebb öt évig. Önkormányzat esetén a Ktd. 20. §-ában meghatározott bevállalással egyidejűleg történhet díjvisszaigénylés.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott díjkedvezményre a közszolgáltató és az önkormányzat írásos megállapodása alapján a közszolgáltató abban az esetben is jogosult, ha a beruházást nem a közszolgáltató, hanem az önkormányzat valósítja meg.

(4)

(5) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott díjkedvezmény a beruházással érintett környezetterhelő anyag és a beruházással érintett telephely vonatkozásában vehető igénybe.

(6) A vízterhelési díjkedvezmény igénybevételenek feltétele a beruházásra vonatkozó jogerős elvi vízjogi vagy vízjogi létesítési engedély, illetve a levegőterhelési díj esetében a beruházásra vonatkozó jogerős létesítési engedély megléte.

(7) A díjkedvezmény első alkalommal a (6) bekezdésben meghatározott engedély jogerőre emelkedését követő díjelőleg fizetésénél vehető igénybe.

A levegőterhelési díj, a vízterhelési díj és a vízjogi engedély hatálya alá tartozó tevékenységhez kapcsolódó talajterhelési díj befizetése

16. § (1) A kibocsátó a negyedévi díjelőleget a negyedév utolsó napjáig fizeti meg a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel a tárgyévet megelőző év tényleges kibocsátásai alapján fizetett teljes díj negyedének megfelelő összegben. A csatornamű szolgáltató a negyedévi díjelőleget a következő negyedév utolsó napjáig fizeti meg.

(2) A kibocsátó a tárgyévet követő év március 31-éig a tárgyévi tényleges kibocsátás alapján számított díj és az (1) bekezdés alapján befizetett díjelőleg különbözetét megfizeti, illetve a túlfizetés összegét a tárgyévet követő év első negyedévi díjelőlegének megfizetésekor beszámítja vagy visszaigényli.

(3) Ha a kibocsátó folyamatosan működtet kibocsátást mérő rendszert, a mérések alapján a folyó negyedévre irányadó díjelőleget kell megfizetni.

17. § Az új létesítményt üzemeltető kibocsátó az üzemelés első évében fizetendő díjat egy összegben, a tárgyévet követő év március 31-éig fizeti meg.

18. § A kibocsátó a levegőterhelési díjat, a vízterhelési díjat, valamint a vízjogi engedély alapján végzett tevékenységhez kapcsolódó talajterhelési díjat az állami adóhatóság által vezetett számla javára fizeti be.

19. §

A levegőterhelési díj, a vízterhelési díj és a vízjogi engedély hatálya alá tartozó tevékenységhez kapcsolódó talajterhelési díjfizetési kötelezettség bevállalása, adatszolgáltatás

20. § (1) A kibocsátó a díjfizetési kötelezettségéről, továbbá az önkormányzat a díjvisszaigényléséről évente, a tárgyévét követő év március 31-éig tesz bevallást.

(2) A kibocsátó negyedévenként a nettó díjelőleget megállapítja és bevallja.

(3) A kibocsátó köteles olyan nyilvántartást vezetni, amelyből a díjfizetés alapja, valamint mértéke telephelyenként megállapítható.

21. § A kibocsátó tevékenysége során a levegőterhelő, a vízterhelő anyagok kibocsátásáról, valamint a vízjogi engedély alapján végzett tevékenységéhez kapcsolódó talajterhelésről a külön jogszabályokban meghatározott adatszolgáltatásra köteles. Amennyiben a környezetvédelmi felügyelőség a kibocsátási adatok ellenőrzése során az adatszolgáltatásban eltérést tapasztal, erről az adóhatóságot tájékoztatja.

A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos sajátos szabályok

21/A. § (1) A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjat a kibocsátónak kell megállapítania, bevallania és megfizetnie (önadózás) a tárgyévét követő év március 31-éig.

(2) A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos megállapítási, bevallási, befizetési, ellenőrzési, adatszolgáltatási, eljárási szabályokat, valamint a díjkedvezmények és mentességek eseteit a települési önkormányzat - a fővárosban a kerületi önkormányzat - rendeletben állapítja meg. A kibocsátó a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörhöz kapcsolódó talajterhelési díjat az önkormányzati rendeletben közzétett számla javára fizeti meg.

(3) A közszolgáltató helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díj megállapításához és ellenőrzéséhez szükséges adatokat a települési önkormányzat - fővárosban a kerületi önkormányzat - rendelkezésére bocsátja.

21/B. § (1) A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díj a települési önkormányzat - a fővárosban a kerületi önkormányzat - környezetvédelmi alapjának a bevételeit képezi.

(2) A települési önkormányzat - a fővárosban a kerületi önkormányzat - a talajterhelési díjból származó bevételt - a (3) bekezdésben foglaltak figyelembevételével - a talaj, valamint a felszín alatti víz mennyiségi, minőségi védelmére használhatja fel.

(3) A (2) bekezdés szerinti felhasználásnak minősül különösen a csatornázás, a szennyvíztisztítás, a vízbázisvédelem, a települési monitoring kialakítása és működtetése, a tartós környezetkárosodások kármentesítése, a potenciális és a tényleges szennyezőforrások szennyezésének megelőző, illetve utólagos műszaki védelme.

Egyes jogkövetkezmények

22. § Amennyiben a kibocsátó a 15. §-ban meghatározott beruházást a kivitelezési engedélyben meghatározott határidőig, illetve legfeljebb a jogerős engedély kiadásától számított öt évig nem helyezi üzembe, úgy a díjkedvezményt a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresével növelt összegben kell visszafizetnie.

23. §

Egyes eljárási szabályok

24. § A levegőterhelési díjjal, a vízterhelési díjjal, a vízjogi engedély alapján végzett tevékenységéhez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos adóztatási feladatokat az állami adóhatóság, a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos adóztatási feladatokat az illetékes önkormányzati adóhatóságok látják el.

25. § A környezetterhelési díj megfizetésére, bevallására, az ehhez kapcsolódó jogkövetkezményekre, a megállapításához és a beszedéséhez való jog elévülésére, pénzügyi ellenőrzésére, valamint végrehajtására az e törvényben nem szabályozott kérdésekben az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

Átmeneti és záró rendelkezések

26. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben meghatározottak kivételével - 2004. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 11-14. §-a, 19. §-a, valamint a 3. §-ának, 18. §-ának, 21. §-ának és 24. §-ának a talajterhelési díjra vonatkozó rendelkezései 2004. július 1-jén lépnek hatályba.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy az egyes környezetterhelési díjkezdvezmények igénybevételére, a díjak díjvisszaigénylésének alkalmazására, a kibocsátott terhelő anyag mennyiség meghatározásának pontos módjára, valamint a díjfizetés áthárítására vonatkozó részletes szabályokat rendeletben állapítsa meg.

(4) A települési önkormányzatok rendeletben állapítják meg a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatban a 12. §-ban meghatározott általán megállapításának szempontjait, valamint a 21/A. §-ban meghatározottakat.

27. § (1) A levegőterhelési díj fizetésére kötelezett kibocsátó a 2004. évben az e törvény alapján megállapított levegőterhelési díj 40%-át, 2005. évben 40%-át, 2006. évben 75%-át, 2007. évben 90%-át, a 2008. évtől 100%-át köteles megfizetni. A vízterhelési díj fizetésére kötelezett kibocsátó a 2004. évben az e törvény alapján megállapított vízterhelési díj 30%-át, 2005. évben 30%-át, 2006. évben 50%-át, 2007. évben 80%-át, 2008. évtől kezdődően 100%-át köteles megfizetni. A talajterhelési díj fizetésére kötelezett kibocsátó a 2004. évben az e törvény alapján megállapított talajterhelési díj 20%-át, 2005. évben 20%-át, 2006. évben 50%-át, 2007. évben 75%-át, 2008. évben 90%-át, a 2009. évtől 100%-át köteles megfizetni.

(2) A 2004. évben a negyedéves díjelőleg a 2003. évi tényleges kibocsátási adatok alapján egy naptári évre számított díj negyedének megfelelő összeg (képzett díjelőleg). Amennyiben a vízterhelési díj fizetésére kötelezett kibocsátónál a 2003. évi tényleges kibocsátási adatok nem állnak rendelkezésre, úgy a vízjogi engedélyben meghatározott kibocsátási adatokat kell figyelembe venni.

(3) Az a kibocsátó, aki hulladékhasznosítást végez, az új termékbe beépülő hazai hulladék mennyisége arányának megfelelően jogosult a negyedévenként esedékes levegő- és vízterhelési díjelőleget csökkenteni.

1. számú melléklet a 2003. évi LXXXIX. törvényhez

A levegőterhelési díj mértéke

A levegőterhelési díj mértéke:

$$LTD \text{ (Ft/év)} = (M_i \text{ [kg/év]} \times P_i \text{ [Ft/kg]})$$

ahol

LTD: a fizetendő levegőterhelési díj,

M_i : az adott (i-edik) levegőterhelő anyag kibocsátott éves mennyisége,

P_i : az adott (i-edik) levegőterhelő anyagra érvényes, a következő táblázatban meghatározott egységdíj:

Levegőterhelő anyag	Egységdíj mértéke P_i (Ft/kg)
Kén-dioxid	50
Nitrogén-oxidok	120
Szilárd anyag (nem toxikus)	30

2. számú melléklet a 2003. évi LXXXIX. törvényhez

A vízterhelési díj mértéke

A vízterhelési díj mértéke:

$$VTD \text{ (Ft/év)} = \sum (M_i \text{ [kg/év]} \times P_i \text{ [Ft/kg]} \times T \times I$$

ahol

VTD: a fizetendő vízterhelési díj,

M_i = az adott i-edik vízterhelő anyag nettó - belépő-kilépő közötti különbség - kibocsátott éves mennyisége

(kg/év), illetve

$M_i = Q \times C_{i(\text{átlag})}$ ahol a

Q = éves kibocsátott szárazidei szennyvízmennyiség, $m^3/\text{év}$

$C_{i(\text{átlag})}$ = az „i” paraméter éves átlag koncentrációja kg/m^3

($C_i = 0$, ha C_i kisebb, mint a vizsgálati módszer alsó méréshatára)

T: az 1. számú táblázatban meghatározott területérzékenységi szorzó,
 I: a 2. számú táblázatban meghatározott iszapelhelyezési szorzó, melynek értéke 1, amennyiben a vízhasználat során nincs iszapképződés
 P_i : az adott (i-edik) vízterhelő anyagra érvényes, a 3. számú táblázatban meghatározott egységdíj.

A területérzékenységi szorzó mértéke

1. számú táblázat

Területi kategória	Szorótényező (T)
A	1,4
B	1,0
C	0,7

Területi kategóriák:

„A” kategória: a külön jogszabályban meghatározott területi lehatárolásnak megfelelően a Balaton, valamint vízgyűjtő területe,

„B” kategória: a külön jogszabályban meghatározott területi lehatárolásnak megfelelően az egyéb védett területek (befogadók),

„C” kategória: a külön jogszabályban meghatározott területi lehatárolásnak megfelelően az általánosan védett felszíni vízminőség-védelmi területek (befogadók).

Az iszapelhelyezési szorzó mértéke

2. számú táblázat

Az elhelyezés módja	Iszapszoró (I)		
	Területi kategória		
	A	B	C
1. <i>Hasznosítás égetés</i> Mezőgazdasági hasznosítás (felhasználás szántóföldön, fásított területen, pl. nemesnyár-ültetvényben), engedélyezett rekultiváció, komposztálás	0,8	0,8	0,8
Égetés	1	1	1
2. <i>Egyéb elhelyezés</i> átmeneti tárolás	1,3	1,2	1,1
lerakó (csak iszap vagy települési szilárd hulladékkal együtt)	1,2	1,1	1,0
regionális lerakó (csak iszap vagy települési szilárd hulladékkal együtt)	1,1	1,0	1,0

Az egységdíj mértéke

3. számú táblázat

Vízterhelő anyag	Egységdíj mértéke P_i (Ft/kg)
Dikromátos oxigénfogyasztás (KOI_K)	90
Összes foszfor	1 500
Összes szervesetlen nitrogén	180
Összes higany	220 000
Összes kadmium	44 000
Összes króm	8 800
Összes nikkel	8 800
Összes ólom	8 800

Összes rész	4 400
-------------	-------

3. számú melléklet a 2003. évi LXXXIX. törvényhez

A talajterhelési díj mértéke

A talajterhelési díj mértéke:

$$TTD = E \times A \times T$$

ahol

TTD: a fizetendő éves talajterhelési díj,

E: az egységdíj (Ft/m³),

A: a díjfizetési alap (m³),

T: a település közigazgatási területére vonatkozó, a felszín alatti víz állapota szempontjából megállapított területérzékenységi szorzó, az 1. számú táblázatban meghatározva.

A területérzékenységi szorzó mértéke

1. számú táblázat

Sor-szám	Tevékenység megnevezése	Település közigazgatási területére vonatkozó, a felszín alatti víz állapota szempontjából megállapított területérzékenységi szorzó (T)		
		Kevésbé érzékeny területen	Érzékeny területen	Fokozottan érzékeny területen
1.	Helyi vízgazdálkodási hatósági eljárás hatálya alá tartozó talajterhelés	1,0	1,5	3,0
2.	Vízjogi engedély hatálya alá tartozó talajterhelés	1,1	2,0	5,0

44/2009. (IX. 4.) KHEM rendelet

a polgári repülés hajózó személyzete egyes tagjainak repülési idejéről

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 74. § (1) bekezdés *r*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § E rendelet hatálya a Magyar Köztársaság Állami Légijármű Lajstromába felvett, nem gazdasági célú légiközlekedési tevékenység céljából üzemeltetett légijármű fedélzetén munkavállalóként vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján - a légiutas-kísérő kivételével - hajózó szakszolgálatot teljesítőkre (a továbbiakban: hajózó) terjed ki.

2. § E rendelet alkalmazásában

a) akklimatizált hajózó: az a hajózó, aki az időzónaváltás után eltöltötte az új időzónában az időzónák közötti eltérés hatszorosát,

b) blokkidő kezdete és vége a megerősített hajózsémelyzettel történő repülés esetén: ha a váltás a repülés közben történik, a fedélzeti váltás időpontja,

c) légijárművel folytatott munkavégzés: a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 71. § 10. pont *b*) alpontja szerinti munkavégzés; továbbá az ezt közvetlenül megelőző, annak tartama alatti és azt közvetlenül követő repülés, feltéve, hogy ezek a repülések közvetlenül kapcsolódnak ehhez a légijárművel folytatott munkavégzéshez, és ezekben a személyzet tagjain kívül legfeljebb hat, a légijárművel folytatott munkavégzéshez elengedhetetlenül szükséges személyt szállít,

d) blokkidő légijárművel végzett nem gazdasági célú légiközlekedési tevékenység esetén: a légijármű felszállásától (merevszárnyú repülőgép esetében a felszállás céljából történő fékoldást követő elmozdulástól, helikopter esetében a felszállás céljából történő elmozduláskor a futómű rugóstag kirugózásától) a légijármű leszállásáig (merevszárnyú repülőgép esetében a földet érést és a futópálya elhagyását követő befekvésig, helikopter esetében a földet érést követően a futómű rugóstag berugózásáig) terjedő időtartam,

e) helyi idő: annak az időzónának a helyi ideje, ahol a hajózó utoljára akklimatizáltta vált,

f) hosszú távú repülés: olyan repülés, ahol az indulási repülőtér és a célrepülőtér közötti távolság az 5000 kilométert meghaladja,

g) időzónaváltás: a légijárművel folytatott munkavégzés befejezésének helyén a helyi idő több mint három órával eltér a hajózó helyi idejétől.

3. § (1) A hajózó megengedett blokkideje olyan légijárművön, amelyen a légiüzemeltetési utasításnak megfelelően

a) egy légijármű-vezető van:

aa) egy napon (24 órán belül) 6 óra,

ab) egy naptári hónapon belül 100 óra,

ac) egy naptári negyedéven belül 250 óra,

ad) egy naptári éven belül 700 óra,

b) két légijármű-vezető van, hajózó személyzeti tagonként:

ba) egy napon (24 órán belül) 10 óra,

bb) egy naptári hónapon belül 100 óra,

bc) egy naptári negyedéven belül 275 óra,

bd) egy naptári éven belül 900 óra,

c) hosszú távú repülés esetében, hajózó személyzeti tagonként:

ca) egy napon (24 órán belül) 12 óra,

cb) egy naptári hónapon belül 110 óra,

cc) egy naptári negyedéven belül 300 óra,

cd) egy naptári éven belül 900 óra.

(2) Az egy napra megengedett blokkidő alatt végezhető felszállások száma

a) legfeljebb ötvenöt,

b) kilenc órát meghaladó blokkidejű hosszú távú repülés esetén legfeljebb kettő.

(3) A helyi idő szerinti éjszakai munkavégzés esetén a hajózó napi blokkideje az (1) bekezdés

a) a) pont aa) alpontjában meghatározott esetben 5 óra,

b) b) pont ba) alpontjában meghatározott esetben 9 óra,

c) c) pont ca) alpontjában meghatározott esetben 11 óra.

(4) Az egy napra megengedett blokkidő és a (2) bekezdésben meghatározott felszállások száma a következő esetben és mértékben növelhető:

a) a légi jármű parancsnokának döntése alapján, ha a túllépés szükségessége a repülési feladat végrehajtásának megkezdésekor még nem volt ismeretes, a blokkidő 10%-kal, a felszállások száma eggyel növelhető,

b) a légiközlekedési hatóság előzetes eseti engedélyével, különösen fontos repülési feladat végrehajtása érdekében, a blokkidő legfeljebb 25%-kal, a felszállások száma legfeljebb kettővel növelhető.

(5) A 24 órán belül megengedett blokkidő váltószeméllyel történő repülés esetén sem növelhető 18 óra fölé.

(6) Akklimatizált hajózó hajthat végre repülési feladatot időzónaváltással járó hosszú távú repülést követően.

(7) Hosszú és rövid távú repülést is végrehajtó hajózó esetében a hosszú távú repülésre vonatkozó előírások szerint kell figyelembe venni a havi, a negyedéves és az éves repülési időket.

4. § (1) A légi jármű üzemben tartója az üzemben tartási kézikönyvben - e rendelettel összhangban - határozza meg a hajózók blokkidejére, felszállások számára, valamint a munka- és pihenőidejére, szolgálati és repülési szolgálati idejére vonatkozó konkrét rendelkezéseket. Az üzemben tartási kézikönyvet a légiközlekedési hatóság hagyja jóvá.

(2) A munkáltató a Munka Törvénykönyvéről szóló törvény alapján nyilvántartást vezet a hajózók felszállási számáról, munka-, blokk- és pihenőidejéről.

(3) A hajózó köteles a munkáltatóját tájékoztatni a más munkáltatónál munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban történő blokkidejéről és felszállásainak számáról.

5. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2)

(3) Ez a rendelet a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény e tárgykört szabályozó rendelkezéseivel együtt az Európai Légitársaságok Szövetsége (AEA), az Európai Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szövetsége (ETF), az Európai Közforgalmi Pilóták Szövetsége (ECA), az Európai Regionális Légitársaságok Szövetsége (ERA) és a Légiszállítók Nemzetközi Szövetsége (IACA) által kötött, a polgári repülésben dolgozó utazó munkavállalók munkaidejének szervezéséről szóló európai megállapodásról szóló, 2000. november 27-i 2000/79/EK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

2008. évi LXVII. törvény

a távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről

Az Országgyűlés az Alkotmány 19. § (3) bekezdés *b*) pontja szerinti feladatkörében eljárva a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

A TÁVHŐSZOLGÁLTATÁS HATÉKONYABBÁ TÉTELÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

1. § A távhő lakossági felhasználóit sújtó versenyhátrány csökkentésében és megszüntetésében való közreműködés állami feladat.

2. § (1) A központi költségvetés az energiafelhasználás hatékonyabbá tétele, ezáltal a távhőfelhasználás költségeinek csökkentése érdekében a távhőt felhasználó lakóépületek és lakások felújításához külön jogszabályban meghatározottak szerint támogatást nyújt.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott támogatások nyújtásánál elsőbbséget kell biztosítani a távhőfogyasztás szabályozását és mérhetővé tételét lehetővé tevő egyedi fűtésszabályozás kialakítása érdekében történő felújításoknak.

(3) A felhasználó köteles visszafizetni a (2) bekezdés szerinti célra igénybe vett, a 16. § *a*) pontja szerint kiadott kormányrendeletben meghatározott támogatásnak az igénybevételtől eltelt időre számított jegybanki alapkamattal növelt összegét, ha a felhasználási hely a támogatás igénybevételétől számított három éven belül kiválik a távhőszolgáltatás rendszeréből.

(4) A (2) bekezdés szerinti támogatások pályázati feltételeit úgy kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye a lakóközösséget terhelő saját rész helyi önkormányzat általi átvállalását.

(5) A társasházi és lakásszövetkezeti tulajdonosársak a távhőfogyasztás szabályozását és mérhetővé tételét lehetővé tevő korszerűsítésről, illetve az ezzel közvetlenül összefüggő kérdésekről az összes tulajdoni hányad több mint felével határoznak.

3. § A központi költségvetés a lakossági távhőfogyasztók számára a távhőszolgáltatás igénybevételéhez - a távhőfogyasztás szabályozhatóságának és mérhetőségének általánossá válásáig fennálló versenyhátrány csökkentése érdekében -, valamint a lakossági vezetékes gázfogyasztók számára a gázszolgáltatás igénybevételéhez külön jogszabályban meghatározottak szerint, a fogyasztó jövedelmi helyzetére figyelemmel differenciált összegű támogatást nyújt.

II. Fejezet

AZ ENERGIAELLÁTÓK JÖVEDELEMADÓJA

A jövedelemadó alanya

4. § (1) A jövedelemadó alanya az energiaellátó, kivéve, ha adóbevallást a cégbejegyzési eljárás befejezése miatt ad be.

(2) A jövedelemadó-kötelezettséget a külföldi vállalkozó kizárólag a belföldi telephelye útján végzett tevékenysége alapján állapítja meg.

Az adókötelezettség

5. § (1) A jövedelemadóból származó bevétel a központi költségvetés 2-3. §-okban meghatározott célok megvalósítására irányuló céllelőirányzatát illeti.

(2) A jövedelemadó alanya az adókötelezettség teljesítése során az e törvényben nem szabályozott kérdésekben az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint jár el.

A jövedelemadó alapja

6. § (1) A jövedelemadó alapja az adóévi beszámolóban kimutatott adózás előtti eredménynek a (2) bekezdésben felsorolt tételekkel növelt, a (3) bekezdésben felsorolt tételekkel csökkentett és a (6) bekezdés szerint módosított, továbbá ha nemzetközi szerződés így rendelkezik, a külföldi telephely útján végzett tevékenység révén keletkezett, a telephelynek betudható, külföldön adóztatható, e törvény szerinti jövedelemadó-alapnak megfelelő tartalmú jövedelmet nem tartalmazó pozitív összege.

(2) Növelő tételek:

a) a jövedelemre tekintettel külföldön megfizetett (fizetendő), ráfordításként elszámolt adó,

b) a visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, véglegesen átadott pénzeszköz, az ellenérték nélkül átvállalt kötelezettség egyéb vagy rendkívüli ráfordításként az adóévi adózás előtti eredmény terhére elszámolt összege,

c) az adóalany jogutódlással (átalakulással) történő megszűnése esetén a jogelődnél utolsó adóévében, az adóalanyból történő kiválás esetén a jogutódnál első adóévében, a végleges vagyonomérlegében kimutatott pozitív összevont átértékelési különbözet, a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel,

d) a (3) bekezdés c) pontja alapján csökkentő tételként figyelembe vett összegből a kedvezményezett részesedéscsere alapján megszerzett részesedés bekerülési értéke csökkentéseként, könyv szerinti értéke kivezetéseként az adóévben bármely jogcímen elszámolt (de összesen legfeljebb a részesedésre az említett rendelkezés alapján csökkentő tételként figyelembe vett) összeg, továbbá az adóalany jogutód nélküli megszűnésének adóévében a (3) bekezdés c) pontja alapján csökkentő tételként figyelembe vett összegből az a rész, amelyet az adóalany még nem számolt el növelő tételként,

e) a (3) bekezdés d) pontja alapján csökkentő tételként figyelembe vett összegből a kedvezményezett átalakulás alapján megszerzett részesedés bekerülési értéke csökkentéseként, könyv szerinti értéke kivezetéseként az adóévben bármely jogcímen elszámolt (de összesen legfeljebb a részesedésre az említett rendelkezés alapján csökkentő tételként figyelembe vett) összeg, továbbá az adóalany jogutód nélküli megszűnésének adóévében a (3) bekezdés d) pontja alapján csökkentő tételként figyelembe vett összegből az a rész, amelyet az adóalany még nem számolt el növelő tételként,

f) a forintról devizára, devizáról forintra vagy devizáról más devizára való áttérés során a tőketartalék növeléseként elszámolt átszámítási különbözetek összege az áttérést követő adóévben,

g) az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi költségként, ráfordításként vagy adóévi nettó árbevétel, bevétel, aktivált saját teljesítmény csökkentéseként elszámolt összeg.

(3) Csökkentő tételek:

a) az adózás előtti eredmény javára elszámolt kapott (járó) osztalék, az ellenőrzött külföldi társaságtól kapott osztalék kivételével,

b) az adózás előtti eredmény javára elszámolt visszafizetési kötelezettség nélkül kapott támogatás, juttatás, véglegesen átvett pénzeszköz, az ellenérték nélkül átvállalt tartozásnak az adóévi adózás előtti eredmény javára elszámolt összege,

c) a kedvezményezett részesedéscsere alapján kivezetett részesedésre az adóévben elszámolt árfolyamnyereség a megszerzett társaság tagjánál (részvényesénél), ha a tag (a részvényes) alkalmazni kívánja e csökkentő tételt, feltéve, hogy a tag (a részvényes) a kedvezményezett részesedéscsere alapján megszerzett valamennyi részesedést elkülönítetten tartja nyilván,

d) a kedvezményezett átalakulásban részt vevő társaság tagjánál (részvényesénél) az átalakulás következtében kivezetett részesedés könyv szerinti értékét meghaladóan a társaság jogutódjában szerzett részesedés bekerülési értékeként az adóévben elszámolt bevétel, ha a tag (a részvényes) alkalmazni kívánja e csökkentő tételt, feltéve, hogy a tag (a részvényes) a kedvezményezett átalakulás alapján megszerzett valamennyi részesedést elkülönítetten tartja nyilván,

e) kedvezményezett eszközátruházás esetén az átruházó társaságnál - választása szerint, az átvevő társasággal írásban kötött szerződés alapján, az (5) bekezdésben meghatározott feltételekkel - az önálló szervezeti egység átruházása alapján elszámolt bevételnek az átadott eszközök könyv szerinti értékét meghaladó része,

f) a forintról devizára, devizáról forintra vagy devizáról más devizára való áttérés következtében az eredménytartalék csökkentéseként elszámolt átszámítási különbözetek összege az áttérést követő adóévben,

g) az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi bevételként, vagy aktivált saját teljesítmény növeléseként vagy adóévi költség, ráfordítás csökkenéseként elszámolt összeg.

(4) Kedvezményezett átalakulás esetén a jogelőd, illetve a jogutód - választása szerint - nem alkalmazza a (2) bekezdés c) pontját, feltéve, hogy a jogutód létesítő okirata tartalmazza a (6) bekezdésben foglaltak alkalmazására vonatkozó kötelezettségvállalást.

(5) A (3) bekezdés e) pont alkalmazásának feltétele, hogy a kedvezményezett eszközátruházás alapjául szolgáló írásbeli szerződés tételesen tartalmazza az átvett eszközöket és kötelezettségeket (ideértve a passzív időbeli elhatárolást is), és azoknak az átadás napjára az átruházó társaságnál kimutatott bekerülési értékét, könyv szerinti értékét és számított nyilvántartási értékét, valamint a (6) bekezdésben foglaltak alkalmazására vonatkozó kötelezettségvállalást.

(6) Kedvezményezett átalakulás esetén a jogutód a jogelődtől átvett, kedvezményezett eszközátruházás esetén az átvevő társaság az átruházó társaságtól átvett eszközöket és kötelezettségeket (ideértve a passzív időbeli elhatárolást is) figyelembe véve az átalakulást, illetve az eszközátruházást követően a jövedelemadó-alapját úgy határozza meg, mintha az átalakulás, illetve a kedvezményezett eszközátruházás nem történt volna meg. Kedvezményezett átalakulás esetén a jogutód, kedvezményezett eszközátruházás esetén az átvevő társaság az ártértékelt, illetve átvett eszközöket és kötelezettségeket elkülönítve tartja nyilván, és e nyilvántartásban feltünteti a jogelődnél az átalakulás napjára, illetve az átruházó társaságnál az átadás napjára kimutatott bekerülési értéket, könyv szerinti értéket, számított nyilvántartási értéket, valamint az eszköz, a kötelezettség alapján általa az átalakulást, illetve az átvételt követően a jövedelemadó-alap módosításaként elszámolt összeget is.

(7) A (4), illetve (5) bekezdésben foglaltak alkalmazásának további feltétele, hogy átalakuláskor a jogelőd (kiválás esetén, továbbá, ha a jogelőd külföldi vállalkozónak nem minősülő külföldi személy, akkor a jogutód), kedvezményezett eszközátruházáskor az átadó, (ha az átadó külföldi vállalkozónak nem minősülő külföldi személy, akkor az átvevő) a választását az átalakulás, illetve az eszközátruházás adóévről szóló bevallásában bejelenti az adóhatóságnak.

(8) Amennyiben az adóalany kapcsolt vállalkozásával a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao. tv.) 18. §-a alá tartozó jogügyletet köt, úgy az adóalap megállapításkor köteles az abban foglaltakat megfelelően alkalmazni.

(9) A külföldről származó jövedelmet e § rendelkezései szerint kell megállapítani. Ennek során a külföldről származó jövedelem megállapításánál kell figyelembe venni az e bevétel megszerzéséhez közvetlenül hozzárendelhető költségeket, ráfordításokat, adózás előtti eredményt módosító tételeket. A külföldről származó árbevétel és bevétel összegének az összes árbevétel és bevétel összegéhez viszonyított arányában kell megosztani a külföldről származó jövedelem megszerzéséhez közvetlenül hozzá nem rendelhető - de nem a kizárólag belföldről származó jövedelemhez felmerült - költségeket, ráfordításokat, adózás előtti eredményt növelő, csökkentő tételeket.

(10) A (9) bekezdés szerinti összeget a jövedelem jogcíme szerint és forrásállamonként külön-külön kell meghatározni. Az egyes jövedelmek alapján levont jövedelemadó nem haladhatja meg az adott jövedelemre jutó jövedelemadót, de legfeljebb a külföldön fizetett (fizetendő), illetve a nemzetközi szerződés alapján külföldön érvényesíthető adó közül a kisebb összeget.

(11) A több engedéllyel rendelkező, illetve engedélyes tevékenységen kívüli tevékenységet végző adóalanynál az adóalap az (1)-(9) bekezdés alapján meghatározott összegnek az arányos része, az arányt a jövedelemadó-köteles tevékenységek beszámolóban kimutatott vagy a könyvviteli zárlat alapján megállapított árbevételének az adóalany összes árbevételének százalékában (két tizedesjegyre) számítva kell meghatározni.

A jövedelemadó mértéke

7. § A jövedelemadó a pozitív adóalap 8 százaléka.

A jövedelemadó bevallása, megfizetése

8. § (1) A fizetendő jövedelemadó a 7. § szerint megállapított összeg, csökkentve a (2) bekezdés szerint beszámított összeggel.

(2) Az adóalany az adóév utolsó hónapjának 20. napjáig bevallja és megfizeti a várható jövedelemadó 90 százalékát. Ez a kötelezettség nem vonatkozik arra az adóalanyra, amelynek az adóévet megelőző adóévben az éves szinten számított árbevétele nem haladta meg az 50 millió forintot.

(3) A fizetendő jövedelemadót az adózás rendjéről szóló törvényben a társasági adóra előírt határidőben kell megállapítani, bevallani és megfizetni, illetve ettől az időponttól lehet visszaigényelni.

Vegyes rendelkezések

9. § (1) A jövedelemadót a társasági adóval azonosan kell elszámolni.

(2) A naptári évtől eltérő üzleti (adó-) évet alkalmazó adóalany a jövedelemadó kötelezettséget az adóéve első napján hatályos szabályok szerint teljesíti.

(3) Ha nemzetközi szerződés a külföldön fizetett (fizetendő) adó beszámításáról rendelkezik, akkor a megállapított jövedelemadóból adóvisszatartás formájában levonható a külföldön fizetett (fizetendő) adó, de a beszámított összeg az adóévre fizetendő más jövedelem- vagy vagyonadó csökkentéseként nem érvényesíthető.

Fogalmak

10. § E fejezet alkalmazásában

1. *energiaellátó:*

1.1. a szénhidrogén-kitermelési tevékenységet végző, a bányászatról szóló törvény szerinti bányavállalkozó,
1.2. a kőolajtermék-előállító, a jövedéki engedélyes kőolajtermék nagykereskedő,
1.3. a földgázellátásról szóló törvény szerinti földgáz-kereskedelmi engedélyes,
1.4. a villamos energiáról szóló törvény szerinti villamosenergia-kereskedelmi engedélyes,
1.5. a villamos energiáról szóló törvény szerinti termelői engedélyes, azzal, hogy a villamos energia kötelező átvételi rendszerében értékesítő termelők közül kizárólag az 50 MW beépített teljesítőképességet meghaladó teljesítőképességű erőmű termelői engedélyes;

2. *beszámoló:* a számvitelről szóló törvény szabályai szerint készített beszámoló, ide nem értve a konszolidált beszámolót; az adóévről beszámoló készítésére nem kötelezett esetében a számvitelről szóló törvény kettős könyvvitelt vezetőkre vonatkozó előírásai szerint készített nyilvántartás;

3. *telephely:* az adóalany tevékenysége gyakorlásának a székhelytől különböző helyen lévő, a cégjegyzékben feltüntetett helye, a külföldön lévő telephely, illetve külföldi székhelyű adóalany esetében a nemzetközi szerződésben meghatározott belföldön lévő telephely;

4. *külföldi vállalkozó:* a Tao. tv. 2. §-ának (4) bekezdésében meghatározott személy;

5. *árbevétel:* a Tao. tv. 4. § 4. pontjában meghatározott fogalom;

6. *ellenőrzött külföldi társaság:* a Tao. tv. 4. § 11. pontjában meghatározott fogalom;

7. *kedvezményezett átalakulás:* a Tao. tv. 4. § 23/a. pontjában meghatározott fogalom, figyelembe véve a Tao. tv. 4. § 32/a. pontjában foglaltakat is;

8. *kedvezményezett eszközátruházás:* a Tao. tv. 4. § 23/b. pontjában meghatározott fogalom, figyelembe véve a Tao. tv. 4. § 32/a. pontjában foglaltakat is;

9. *kedvezményezett részesedéscsere:* a Tao. tv. 4. § 23/c. pontjában meghatározott fogalom, figyelembe véve a Tao. tv. 4. § 32/a. pontjában foglaltakat is;

10. *kőolajtermék:* a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXXVII. törvény 52. § (1) bekezdésének a)-f) pontjaiban felsorolt üzem- és tüzelőanyag.

III. Fejezet

AZ ÁRKÉPZÉS ÁTLÁTHATÓSÁGÁNAK ÉRDEKÉBEN SZÜKSÉGES TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSOK

11. §

12. § (1)

(2)

13. §

14. §

15. §

16. § Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben határozza meg

a) a távhőt felhasználó lakóépületek és lakások felújításához nyújtandó támogatás,

b) a lakossági távhőfogyasztók számára a távhőszolgáltatás, a lakossági vezetékes gázfogyasztók számára a gázszolgáltatás igénybevételéhez nyújtandó támogatás szabályait.

17. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben foglaltak kivételével - 2009. január 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény 11. §-a, 13-15. §-a, valamint a (3) és az (5) bekezdés 2009. július 1-jén lép hatályba.

(3) Az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény 7. § (5) bekezdésében a „rendeletben állapítja meg, az energiapolitikáért felelős miniszter véleményének beszerzését követően” szövegrész helyébe a „külön törvényben meghatározottak szerint rendeletben állapítja meg” szöveg lép.

(4)

(5) Hatályát veszti a Thtv. 6. § (2) bekezdés b) pontjának harmadik és negyedik mondata, a 10. § b) pontja, valamint a 60. § (2) bekezdés a) pontjában az „[5. § (2)-(3) bekezdések]” szövegrész.

(6) Ez a törvény a következő európai uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az 1990. július 23-i 90/434/EGK tanácsi irányelv a különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről;

b) a 2005. február 17-i 2005/19/EK tanácsi irányelv a különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló 90/434/EGK irányelv módosításáról.

(7) E törvény 1-10. §-a 2013. január 1-jén hatályát veszti, azzal, hogy az adóalany a 2012. adóévre vonatkozó adómegállapítási, -bevallási, -fizetési kötelezettségeit a 2012. december 31-én hatályos szabályok szerint teljesíti.